

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SIEGFRIED LENZ
Saygı Duruşu

"W. G. Sebald gibi, Siegfried Lenz de,
sınırlı bir sözdağarcığı kullanarak, okurun
hüznünü artırmayı başarıyor. Öykünün ağırbaşlı
ilerleyişi, deniz kıyısı ve kırsal bölge dekoruyla
birleşerek, düşsel atmosferi mükemmel bir
biçimde yaratıyor."

The New Yorker

EVEREST

1303

SIEGFRIED LENZ

1926'da, doğu Prusya'nın Lyck kentinde doğdu. 1943-1945 arasında donanmada denizci olarak görev yaptı, savaşın bitmesinden kısa bir süre önce Danimarka'ya kaçarken İngilizlere esir düştü. Savaştan sonra Hamburg Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı, Felsefe ve Edebiyat Bilimi eğitimi aldı; gazetecilik yaptı. Yazarlık yaşamı, yirmi beş yaşındayken yazdığı *Gökte Atmacalar Vardı* romanıyla, 1951 yılında başladı. Nazi döneminde zarar gören Alman dili ve edebiyatına saygınlık kazandırma amacıyla kurulan Grup 47 adlı edebiyat topluluğuna katıldı, Günter Grass'la birlikte Alman Sosyal Demokrat Partisi saflarında yer alarak Willy Brandt'ın Doğu politikasına destek verdi. 1973 yılında Alman Dil ve Yazın Akademisi üyeliğine seçildi. Roman, hikâye, deneme, radyo ve tiyatro oyunu alanlarında pek çok eser veren ve eserleri yaklaşık otuz dile çevrilen Siegfried Lenz, savaş sonrası Alman edebiyatının ve çağdaş romancılığın önemli isimlerinden biridir. *Suçsuzlar Çağı Suçlular Çağı, Kanlı Söylenti, Bir Savaş Sonu, Gözbağı* ile *Ekmek ve Oyunlar, Almanca Dersi* yazarın Türkçeye çevrilerek yayımlanan eserleridir. Çok sayıda ödüle değer görülen, onursal doktora ve fahri hemşerilik unvanlarına sahip Lenz'in ödülleri arasında Bremen Edebiyat Ödülü (1961), Andreas Gryphius Ödülü (1979), Thomas Mann Ödülü (1984), Alman Yayıncılar ve Kitapçılar Birliği Barış Ödülü (1988), Frankfurt Şehri Goethe Ödülü (1999), Johann Wolfgang von Goethe Altın Madalyası (2003) öncelikle anılabilir.

AYŞE SARISAYIN

1957 yılında İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul Alman Lisesi'nde tamamladıktan sonra, kimya mühendisliği ve işletme eğitimi gördü. Uzun yıllar ilaç sektöründe yönetici olarak çalıştı. Babası Behçet Necatigil'e ilişkin anılarının yer aldığı ilk kitabı *Çok Şey Yarım Hâlâ* 2001 yılında yayımlandı. İlk öykü kitabı *Denizler Dört Duvar* (2003) 2004 yılı Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne, *Yorgun Anılar Zamanı* (2004) 2005 yılı Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karakalem Resimler* (2008) adlı öykü kitabı ise *Dünya Kitap* dergisinin 2008 Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne değer görüldü. *Erdal Öz, Unutulmaz Bir Ath* adlı biyografi çalışması ile *Beşiktaş, Yollar ya da Anılar Boyunca* adlı kitabı 2009 yılında yayımlandı. Çocuklar için yazdığı iki de romanı var: *Kedimin Adı Çamur* (2010) ve *Köpeğimin Adı Erik* (2013). Almancadan çeviriler de yapan Ayşe Sarısayın'ın Siegfried Lenz'den çevirdiği *Almanca Dersi* romanına (2012), Dünya Kitap dergisinin 2012 Yılın Çeviri Kitabı Ödülü verildi.

Siegfried Lenz

SAYGI DURUŞU

Türkçesi: Ayşe Sarısayın

Yayın No **1303**

Çağdaş Dünya Edebiyatı **176**

Saygı Duruşu

Siegfried Lenz

Kitabın Özgün Adı:

Schweigeminute

Yayına hazırlayan: Başak Güntekin

Almancadan çeviren: Ayşe Sarısayan

Kapak tasarımı: Beste Doğan

Sayfa tasarımı: Atahan Sıralar

© 2008, Siegfried Lenz

© 2014, bu kitabın Türkçe yayın hakları Hoffmann und Caupe Verlag aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Temmuz 2014

ISBN: 978 - 605 - 141 - 746 - 2

Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Matbaa Sertifika No: 12088

Çiftelhavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8

Bayrampaşa/İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76

e-posta: info@everestyayinlari.com

www.everestyayinlari.com

www.twitter.com/everestkitap

facebook.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranthey.org>

Ulla'ya

Anma töreni okul koromuzun seslendirdiği kantatla başladı: “Gözyaşları içinde oturuyoruz.”¹ Ardından müdürümüz Bay Block, çiçeklerle süslenmiş sahneye doğru ilerledi. Tamamen dolu olan salona neredeyse hiç bakmadan ağır ağır yürüdü, Stella’nın sahnenin önündeki ahşap sehpa üzerine yerleştirilmiş fotoğrafının yanında durdu, omuzlarını dikleştirdi ya da dik görünmeye çalıştı, eğilerek selam verdi.

Bu şekilde ne kadar kaldı, üzerinde çapraz bir siyah bant olan fotoğrafının önünde, bir matem bandı, hatıra bandı, o eğilirken senin yüzünü aradım Stella, bizlerin, en büyük öğrencilerinin İngilizce derslerinden aşına olduğumuz hoşgörölü gülümsemeyle aydınlanmış yüzünü. Okşadığım kısa, siyah saçlarını, Kuş Adası’nın sahilinde öptüğüm ışıklı gözlerini. Seni düşünüyor, yaşını tahmin etmem için beni nasıl kışkırttığını hatırlıyordum. Bay Block fotoğrafına bakarak konuşuyordu, sevgili ve saygıdeğer Stella Petersen diye seslendi sana, beş yıl boyunca Lessing Lisesi’nde öğretmenlik yaptığını, meslektaşlarının takdir ettiği, öğrencilerinin sevdiği bir öğretmen olduğuna değindi. Bay Block okul yıllığı komisyonundaki değerli çalışmalarından söz etmeyi de unutmadı, en sonunda da senin her zaman neşeli bir insan olduğunu hatırladı: “Onun düzenlediği okul gezilerine katılanlar,

1 Johann Sebastian Bach’ın *Matthäus-Passion* (Matta Azabı) oratoryosunun kapanış parçası: “Wir setzen uns in Tränen nieder.” (ç.n.)

bir anda aklına gelen ve tüm öğrencileri etkisi altına alan ilginç fikirlerine, uyum yeteneğine hayran kalırlardı. Lessingli olma duygusunu o aşıladı bizlere, bu aidiyet duygusunu.”

Bir hışırtı duyuldu, küçüklerin durduğu pencerenin önünden bir uyarı sesi, ilgilerini çeken bir şey olunca paylaşmadan duramayan şu yedinci sınıf öğrencileri. İtişip kakışıyorlardı, her zaman birbirlerine gösterecek bir şeyleri vardı; sınıf öğretmenini düzeni sağlamakta zorlanıyordu. Nasıl güzeldin o fotoğrafta, yeşil kazağı biliyordum, boynundaki çapa desenli ipek eşarbi da. Kuş Adası sahiline sürüklendiğimiz fırtınalı gün de bu eşarbi takmıştın.

Müdürümüzün ardından bir öğrencinin de konuşması gerekiyordu, sınıf sözcüsü olduğum için bana önermişlerdi önce, ama kabul etmemiştim, tüm yaşadıklarımızdan sonra bunu yapamayacağımı biliyordum. Ben reddedince Georg Bisanz konuşmak zorunda kaldı, daha doğrusu Bayan Stella hakkında birkaç söz söylemesine izin verilmesini rica etti. Georg her zaman sevilen bir öğrenciydi, çalışmaları çok beğenilirdi. Sınıf gezimizi anlatırken onu dinleseydin, kim bilir neler düşünürdün Stella. Kuzey Frizye adalarından birine gittiğimiz gezi. Yaşlı deniz feneri bekçisi işiyle ilgili açıklamalar yapmıştı bize, gelgit havzasında bacaklarımız çamur içinde, sevinç çılgınlıkları atarak balık avlamıştık. Georg senin çamura bulanmış bacaklarından da söz etti, eteğini yukarı toplamandan, ayaklarımızın altında kıpırdaşan balıkların çoğunu senin yakaladığından. İskele lokalindeki akşamı da unutmadı tabii. Kızarmış dilbalıklarına övgüler düzerken hepimiz adına konuşuyordu, o akşam denizci müzikleriyle nasıl coştuğumuzu anımsattığında onunla aynı duyguları paylaşıyordum.

Birlikte şarkılar söylemiştik o zaman, *My Bonny*'yi biliyorduk zaten, *Wir lagen vor Madagaskar*'ı ve diğer denizci şarkılarını da.

İki bardak bira içmiştim, Stella'nın da bira içmesi şaşırtmıştı beni. Yaşıt olduğumuzu düşünüyordum bazen, bir okul arkadaşımın sanki, bizi sevindiren şeyler seni de sevindiriyordu, gruptan bir arkadaşımız hünerli elleriyle kâğıttan şapkalar yapıp çevremizdeki içi doldurulmuş deniz kuşlarına taktığında, nasıl da eğlenmiştin bizimle beraber. "Sevgili meslektaşlarım, iki öğrencimizin Oxford'dan burs kazanması hepimizi sevindirdi," dedi müdür, sözlerinin anlamını vurgulamak için Stella'nın resmine bakarak başını salladı ve "Oxford'dan burs," diye tekrarladı usulca. Bir hıçkırık duyuldu ansızın, eliyle yüzünü kapatarak hıçkıran, sanat eğitmenimiz Bay Kugler'di, farklı bir anlam çıkarmış gibiydi bu sözlerden. Okul çıkışında sık sık Stella'yla birlikte görürdük onları, eve dönüş yolları aynıydı. Kol kola girmiş olurlardı bazen, ancak Bay Kugler çok daha uzun boylu olduğundan, Stella'yı sürükleyerek götürdüğü sanılabiliirdi. Birkaç öğrenci birbirlerini dürterek hıçkıran öğretmeni işaret ettiler, yedinci sınıflardan iki çocuk kıkırdamalarını güçlükle bastırabilirdi.

Dalgakıranda çalıştığımız sırada, Bay Kugler bizi izleyenlerin arasında değildi, bir yelkenlide Danimarka'ya, adalar dünyasına doğru yol alıyordu. Orada olsaydı, uzun boylu, insanda kaygı uyandıracak kadar zayıf bu adam dikkatimi çekerdi mutlaka. İzleyicilerin çoğu, bölgeye yaz tatili için gelenlerdi.

Bazıları mayolu olan turistler, *Seeblick*² otelinden yürüyerek sahile gelmişlerdi, dalgakırana çıkıp bir uçtan öbür uca uzanan kavisin üstünde dolaşarak, deniz fenerinin çevresinde ya da iri taş bloklarda oturacak yer arıyorlardı kendilerine. Taş nakliyesinde kullandığımız siyah, her yanı çiziklerle dolu mavnamız, dalga-

2 Deniz manzarası (ç.n.)

kıranı genişletmek, yükseltmek ve kış fırtınalarının söküp aldığı parçaları yenilemek üzere denizden çıkardığımız yosun bağlamış çamurlu taşlarla tıka basa dolu, iki çapayla bağlanmış olarak Hirtshafen³ limanı girişinde bekliyordu. Hafif poyraz, güvenilir bir yaz havası olacağını müjdeliyordu.

Babamın işareti üzerine, yardımcısı Frederik vinç kolunu çevirdi, kepçeyi indirdi, metal dişler bir taşı sıkıca kavradı, bocurgat dönmeye ve yükleme alanından sarsıntılarla havaya yükselen devasa taş, bordanın dış tarafında sallanmaya başladığında, izleyiciler heyecanla bize bakıyorlardı, içlerinden biri fotoğraf çekmeye hazırlandı. Babamın verdiği yeni bir işaretle kepçenin metal dişleri açılarak taşı boşluğa bıraktı, taşın düştüğü yerde gürültüyle fokurdayarak kabaran dalgalar, ağır ağır dağılıp yok oldu.

Dalgıç gözlüğünü aldım, taşları kontrol etmek için mavnanın kenarından suya bıraktım kendimi, ama çamur ve kum bulutunun hafif akıntıyla uzaklaşıp çökmesini beklemem gerekiyordu, ancak ondan sonra taşın nasıl yerleştiğini görebildim. Diğer taşların üzerinde çaprazlamasına duruyordu. Aralarındaki boşluk ve kanallar, olması gerektiği gibi, suyun rahatça akışını sağlayacak şekildeydi. Babamın soru dolu bakışlarına karşılık vererek onu rahatlattım: Her şey olması gereken yerde, dalgakıranın talep ettiği biçimdeydi. Güverteye tırmandım, Frederik sigara paketiyle çıkmak uzattı bana.

Kepçeyi tekrar taş yığınının üzerine götürmeden önce izleyicileri gösterdi: “Baksana Christian, şu yeşil mayolu kız, plaj çantası olan, sanırım sana el sallıyor.” Hemen tanıdım onu, saç şeklinden, dolgun yanaklarından hemen tanıdım, Stella Petersen, Lessing

3 Baltık Denizi kıyısında hayali bir kasaba (ç.n.)

Lisesi'ndeki İngilizce öğretmenim. “Tanıyor musun?” diye sordu Frederik. “İngilizce öğretmenim,” dedim. “O mu? Öğrenciye benziyor,” dedi Frederik, inanmamıştı sanki. “Aldanma,” dedim, “görüldüğünden hayli büyüktür.”

O gün Stella, hemen tanımıştım seni ve yaz tatilinden önceki son konuşmamızı hatırlamıştım, beni uyarmanı ve teşvik etmeni: “İyi not almak istiyorsanız, daha çok çalışmalısınız Christian. *The Adventures of Huck Finn*’i⁴ okuyun, bir de *Animal Farm*’ı.⁵ Yaz tatilinden sonra bu kitapları ele alacağız.” Frederik aramızın iyi olup olmadığını merak etmişti –öğretmenimle aramızın. “Daha iyi olabilirdi,” dedim.

Nasıl da ilgiyle izliyordu Frederik’i. Kepçeyi kapkara, iri bir taşın üzerine getirmesini, taşı kaldırmasını, neredeyse tamamen boşalmış yükleme alanının üstünde bir an için havada asılı tutmasını, ama taşın metal dişlerin arasından kayıp mavnanın çelik sacı kaplı güvertesine her yeri titreten bir şiddetle düşmesine engel olamayışını. Bize sesleniyor, el kol işaretleriyle mavnaya, yanımıza gelmek istediğini anlatmaya çalışıyordu. Pasarellayı iterek güverteden uzattım ve dalgakıranın başında, iskelenin sağlamca oturabileceği yassı bir taş buldum. Stella duraksamadan, kararlı bir tavırla bize doğru yürüdü, tahterevalli üzerindeymiş gibi birkaç kere sallandı ya da özellikle böyle yapmaya çalıştı. Elimi uzatıp güverteye çıkmasına yardım ettim. Babam bu yabancı konuktan hoşnut kalmışa benzemiyordu, ağır adımlarla yanına giderken meraklı ve sabırsız bakışları üzerimdeydi. Onları tanıştırdığımda –“Öğretmenim, İngilizce öğretmenim Bayan Petersen”-, “Burada görülecek pek bir

4 Mark Twain’in *Huckleberry Finn*’in *Maceraları* adlı kitabı (ç.n.)

5 George Orwell’in *Hayvan Çiftliği* adlı kitabı (ç.n.)

şey yok,” dedi elini uzatıp gülümseyerek, ardından da “Umarım Christian sizi fazla üzmüyordur,” diye ekledi. Stella cevap vermeden önce dikkatle baktı bana, söyleyeceklerinden tümüyle emin değildi sanki, ama kayıtsız bir ses tonuyla, “Christian’ın durumu iyi,” dedi. Babam başıyla onaylamakla yetindi, başka türlü bir cevap beklemiyordu zaten. Son olarak şunu merak ediyordu, Stella sahil şenliği için mi gelmişti buraya? Hirtshafen şenliği herkesi bu bölgeye çekiyordu. Stella başıyla itiraz etti, arkadaşları gelecekti, yatlarıyla yola çıkmışlardı, bugünlerde Hirtshafen’den alacaklardı onu.

“Güzel bir bölge,” dedi babam, “pek çok yelkenci değerini biliyor.”

O gün yükselttiğimiz dalgakıranın yanından ilk geçen, evine dönmekte olan küçük bir balıkçı teknesiydi, kendinden emin, liman girişinden süzüldü, motoru yavaşlatan balıkçı yanımıza yaklaştı. Babam avın nasıl geçtiğini sorduğunda, morina balıklarıyla uskumruların bulunduğu yassı kasaları gösterdi. Verimsiz bir av olmuştu, mazot parasını ancak karşılardı, biraz dilbalığı, biraz yılanbalığı. Kuş Adası’nda bir de torpido takılmıştı ağa, tatbikat torpidosu, sahil güvenlik el koymuştu buna. Balıkçı, taşlardan oluşan yükümüze ve avladığı balıklara bakarak, “Senin yaptığın iş, çektiğin zahmete değiyor Wilhelm,” dedi dostça, “ihtiyacın olanı denizden çıkarıyorsun. Taşların hep aynı yerde durması, insana güven veriyor.” Babam birkaç balık aldı, parasını daha sonra ödeyecekti, Stella’ya dönerek, “Deniz üstünde, teknede ticaret olmaz, kural böyle,” dedi. Balıkçı uzaklaşınca Frederik’ten kupaları getirmesini ve çay koymasını istedi. Stella da bir kupa aldı, Frederik’in ikram ettiği romu geri çevirdi. Frederik kendisine rom koyarken o kadar cömert davrandı ki, babam onu uyarmak zorunda kaldı.

Frederik yük alanında kalan son taşları da vinçle yavaş yavaş kaldırdı. Vinç kolunu taşın suyun hemen üzerinde kalmasını sağlayacak şekilde çeviriyor ve taşı dalgakıranın yükseldiği ya da yükseldiği varsayılan yerde, yüksekte değil de yavaşça indirerek bırakıyordu. Sular kabarıp devasa taş denize gömüldükten sonra sonuçtan hoşnut bir tavırla başını salladı.

Sen Stella, heybetli taşlardan gözünü ayırmıyordun, ne zamandan beri denizin dibinde durduklarını, onları nasıl bulduğumuzu, nasıl çıkarttığımızı soruyor, bazılarını taşlaşarak ölümsüzleşen yaratıklara benzetiyordun. “Bulmanız uzun sürüyor mu?”

“Bir taş avcısı nereyi arayacağını bilir,” dedim, “babam taş tarlalarının ve yüzlerce yıl önce oluşmuş yapay resiflerin yerlerini biliyor, araştırıp öğreniyor. Diplerdeki en verimli bölgelerin işaretli olduğu harita, onun beyninde saklı.”

“Şu taş tarlaları,” dedi Stella, “bir ara onları görmek isterdim.”

Biri Stella’ya sesleniyordu, Hirtshafenli bir çocuk kalabalığının arasından öne geçerek ona seslendi, Stella ne dediğini anlamayınca dalgakıranın üzerinden balıklama suya atlayıp birkaç kulaçta mavnaya yanaştı. İp merdivenden kolayca yukarı çıktı. Bizimle ilgilenmeden doğrudan Stella’ya yöneldi ve kendisine söylenenleri ona ilettiler: Telefon, otelden telefona çağrılıyordu, tekrar arandığında orada olmalıydı. Üstlendiği görevin önemini vurgulamak istercesine ekledi: “Sizi götürmem gerekiyor.”

Sven’di bu çocuk, her zaman neşeli olan Sven, çilli bir oğlan, tanıdığım en iyi yüzücü. Stella’ya oteli ve uzun ahşap iskeleyi göstererek birlikte yüzmeyi önermesine şaşırmadım. Bu kadarla kalmayıp yarışmayı da önerdi. Stella öylesine sevinçliydi ki, oğlanı kucakladı, ama önerisini geri çevirdi: “Başka zaman,” dedi, “başka bir zaman mutlaka.” Ona sormaya gerek görmeden, mavnanın

arkasına uzun bir iple bağlı olan şişme botu yaklaştırdım, Stella kendisini iskeleye götürme teklifimi hemen kabul etti.

Stella'nın ardından Sven de bota bindi, yanına oturup çok doğal bir tavırla kolunu onun omzuna attı. Dıştan takma motor düzenli çalışıyordu, iskeleye doğru yol alırken, Stella elini denize daldırdı. Sven'in avucuna aldığı suyla sırtını ıslatmasına ses çıkarmadı.

İskeleye yanaşmak mümkün değildi, her yere küçük optimist tekneleri bağlanmıştı. Tekne yarışı, sahil şenliğinin doruk noktası olacaktı. Doğruca kumsala yöneldik, Sven bottan atladı ve görevini başarıyla yerine getirmiş bir ulaşın coşkusuyla önümüzden otele doğru seyirtti.

Garsonlar sandalye ve masaları dışarı taşıyorlardı, bir içecek arabası rüzgârdan hırpalanmış çam ağacının altına götürüldü. Kumla kaplı alandaki direklere, üzerine renkli ampullerin asıldığı kablolar çekilmişti. Küçük, yüksekçe bir alan orkestraya ayrılmıştı. Koruyucu boya atılması gereken eski dubalara oturmuş yaşlı adamlar, birbirleriyle pek konuşmadan hazırlıkları izlerken eski şenlikleri hatırlıyor olmalıydılar. Hiçbiri selamıma karşılık vermedi.

Stella geri dönmeyince otele girdim.

Girişte duran üniformalı adam, Bayan Petersen'in bir telefon görüşmesi yaptığını ve odasına gittiğini söylemek dışında bilgi veremedi ya da vermekten kaçındı. Bayan Petersen rahatsız edilmek istemiyordu.

Tekneye yalnız döndüm. Beni bekliyorlardı, taşların durumunu görmek için suya indirildim. Düzeltilecek fazla bir şey yoktu. Birkaç kez kepçeyi yönlendirerek Frederik'e taşın hangi tarafa doğru hareket ettirileceğine ve nereye bırakılacağına dair işaret

verdim. Bir seferinde kepçenin dişleri arasındaki taşın tam tepemde olduğunu hayal meyal gördüğüm anda, hiçbir işaret vermeden emniyete aldım kendimi hemen. Bu iri taş hedeflenen yere oturamadı, babamın istediği şekilde dalgakıranın üzerinde bir kapak gibi duracağı yerde yana devrilip yuvarlandı ve dibe ulaşmadan iki büyük siyah kayanın arasında sıkışıp kaldı. Şimdi babam ve Frederik yaptıkları işin sonucunu değerlendiriyorlardı, biri sahili gösterip “Ne dersin?” diye sorduğunda, “Bu kez öyle olmaz,” diye karşılık verdi diğeri. Beklenmedik bir karanlığın sahile çöktüğü ve denizden gelen fırtınanın kıyıda yapılan hazırlıkları yerle bir edip limandaki tekneleri karaya attığı beş yıl önceki şenliği kastediyordu.

Frederik’in dürbünüyle oteli ve sahildeki kafeyi bulmaya çalıştım, bazı masalarda şimdiden müşterilerin oturması sürpriz sayılmazdı. Açık yeşil otel binasının pencerelerinden birinde Stella’yı gördüm, hâlâ mayo vardı üzerinde. Pencerenin kenarına oturmuş, telefonla konuşuyordu, akşam sessizliğine gömülmüş ve deniz kuşlarının yumuşak bir esintiyle süzüldüğü körfezimize bakarak telefonla konuşuyordu.

Bir ara yerinden fırladı, içeriye doğru birkaç adım attı, itirazla, hayal kırıklığıyla atılan adımlar, sonra yerine döndü, ahizeyi kendinden uzaklaştırdığını gördüm, daha fazlasını duymak istemiyor, yapması gereken bir şeyden kurtulmaya çalışıyor gibiydi. Ansızın ahizeyi bıraktı, bir süre düşünceli bir tavırla oturdu, bir kitap alıp okumaya çalıştı. Sen orada oturmuş kitap okurken Stella, pencereye yansıyan, izleyeni görünenin ötesini görmeye, tahminler yapmaya davet eden silüetine dalıp gittim.

Frederik gelip beni dürterek babamın sözlerini tekrarlayınca ya kadar gözlerimi senden ayırmadım: Bugünlük paydos.

Anma töreninde Bay Kugler'in de konuşma yapması kesinlikle planlanmış değildi, buna rağmen birdenbire sahnede görüldü, Stella'nın fotoğrafının önünde eğildi ve onu geri getirmek istercesine uzun uzun baktı. Beyaz bir mendille yüzünü sildi, birkaç kez yutkundu, çaresizlik içinde sana seslendi. "Neden Stella," dedi, "neden böyle oldu?" Derin bir kederle, "Kurtulmanın bir yolu yok muydu?" diye sorarken Stella'ya sen diye hitap etmesine şaşırمامıştım. Ne müdürümüz ne de diğer öğretmenler bu konuşmadaki beklenmedik samimiyeti yadırgamış görünüyordular, yüzlerinde gizli matem ifadesi değişmeden kaldı.

Anılarım beni sahildeki şenlik akşamına götürdü, duygulara seslenen coşkulu melodiler çalan üç kişilik orkestrayı düşündüm, kendi şenliklerine tereddütle gelen, şenliğin nasıl geçeceğini merakla bekleyen Hirtshafenliler canlandı gözlerimin önünde.

Işıklı küçük parkın içinden geçip kumsalda ayak izleri bırakarak geliyor, çevreye kim var kim yok diye göz atıp birbirleriyle ağır ağır selamlaşarak boş masalara yöneliyor ve garsonları çağırıyordular. Bira siparişi verdiler, ayrıca elma suyu, denizci yaka gömlek giymiş üç gencin masasına küçük kadehlerde sert bir içki geldi. Köpüğü yavaş yavaş sönen birasına bakarak pinekleyen yaşlı bir adamın masasında yer buldum. Taş avcısı Wilhelm'in oğlu olduğumu öğrendiğinde çok memnun oldu –daha fazlasını merak etmiyordu. Ansızın sırtımda bir el hissettim, bastırılmaya çalışılan bir kıkırdama duydum, sırtımdaki el ne zaman fark edileceğini merakla bekleyerek yumuşak hareketlerle okşamayı sürdürüyordu. Hızla arkama döndüm ve uzanıp komşumuzun çocuğu Sonja'yı yakaladım. Sonja çırpınarak kurtulmaya çalıştı, ama bırakmadım, uğurböceği desenli elbisesiyle başına taktığı kasımpatılarından örülmüş tacını çok beğendiğimi söyleyerek onu sakinleştirdim.

“Dans edecek misin Christian?” diye sordu. “Belki,” dedim. “Peki ya benimle?” “Başka kiminle edebilirim ki?” Sonja bir sır verdi bana, babası şenliğe beş dişli zıpkınıyla gelecekti, onu deniz tanrısı sanacaklardı böylece.

Stella otelin girişinde görünüp sahildeki kafenin basamaklarından ağır adımlarla inerken bazı masalarda konuşmalar kesildi, denizci yaka gömleklilerin başları bir iple çekilmişcesine ona çevrildi ve orkestra *La Paloma*’yı çalmaya başladı, Stella’nın gelişi bir parolaydı sanki. Onu çağırmama gerek kalmadı, doğrudan yanımıza geldi, bir sandalye çektim ve Sonja’yla tanışma faslını kendisine bıraktım.

Biraz aşağıda, sahilde Sonja’nın birkaç arkadaşının, dalgaların sürükleyip getirdiği tahtalarla besledikleri ateş yandığında, küçük kız meyve suyundan bir yudum almıştı ancak –çıtırdayarak yanıp çevreye kıvılcımlar saçan kuru odunlar değildi. Sonja bizimle kalamazdı artık, ateşin yanına gitmeliydi, ağaç dallarını ve tahta sandık parçalarını taşıyacaktı. “Komşunuz mu?” diye sordu Stella. “Küçük komşum,” dedim, “babalarımız birlikte çalışıyor, ikisi de taş avcısı.” Stella’nın denizaltındaki taş tarlalarını görmek istediğini hatırladım, ne zaman gidebileceğimizi sordum. “Ne zaman olursa,” dedi. Gelecek pazar için sözleştik.

Işıklar söndü, hızla yeniden yandı, tekrar sönüp yandıklarında dans pisti olarak düşünülen alanı aydınlatıyorlardı. Bu ışık oyunu bir işaretti, zemini sıkıştırılarak sağlamlaştırılmış dans pistinin denenmesi için bir davetti. Henüz ilk çift görünmüştü ki, Sonja incecik kollarıyla bana sarıldı ve “Haydi Christian,” diye fısıldadı yüzüme yaklaşarak, “söz vermiştin!” Hafif ve kıvraktı, küçük zıplayışlarla adımlarıma ayak uydurmaya çalışıyordu. Minik yüzünde ciddi bir ifade vardı. Stella’nın oturduğu masanın etrafın-

dan her geişimizde ona el sallıyor, Stella ise övgü dolu bakışlarla dansımıza eşlik ediyordu. Sonja bir defasında masaya dönmek istemedi, pistte kalarak tek başına devam etti dansa, öylesine rahat ve kendini vererek dans ediyordu ki, komşu adadaki denizcilik okulundan gelmiş olan üniformalılardan alkış aldı. Fakat performansından pek hoşnut değildi anlaşılan ya da bizden öğreneceği bir şeyler olduğunu düşünüyordu, çünkü Stella'yla ikimiz dans ederken yere çömelip dikkatle bizi izledi, adımlarımızı sayıyor ve dönüşlerimizi ezberlemeye çalışıyordu sanki. Ara sıra ayağa fırlayıp bazı hareketleri tekrarlıyordu –birbirimizden ayrılmamızı, yeniden buluşmamızı. Bekliyordu, dansımızın bitmesini beklerken, avucuyla yere vurarak, ayrılmamızı işaret ederek sabırsızlık sinyalleri veriyordu. Yine de dans etmekten vazgeçmedik, ancak Sonja'nın hıçkırıklarını duyduğumuzda onu elinden tutarak hep birlikte masaya döndük, Stella küçük kızı kucağına alıp onunla da dans edeceğine söz vererek avutmaya çalıştı.

Orkestra ara verdi, denizci yaka gömlekliler bir komutla ayağa kalktılar ve bir gemici düdüğünün işaretiyle pistte sıraya dizildiler. İçlerinden biri çıkardığı ipi sıradaki herkesin tutabileceği şekilde açtı. Bir dakika kadar hareketsiz kaldılar, sonra eğilerek birbirlerine yanaşıp dizlerini yere dayadılar, olanca güçleriyle büyük bir ağırlığı kaldırmaya çalışıyor gibiydiler, ama şarkı söylemeye başladıklarında bunun bir oyun olduğu anlaşıldı. Hüzünlü ve ritmik bir şarkıydı, güçlerini harekete geçirip birleştiriyor ve yönlendiriyordu sanki, bir yelkenin, ağır ve büyük bir yelkenin açılmasını getiriyordu akla. Bu gösterinin ardından yorgun düşmüş rolü yaptılar, bir daire oluşturdular ve Hirtshafenlilerin de eşlik ettiği iki meşhur gemici şarkısı söylediler. Garsonlar bira getirdi onlara, kimin ısmarladığı belli değildi.

Sahil şenliklerimizde alışlageldiği üzere, şimdi de ahtapot adam denilen yöresel su tanrısındaydı sıra. Sonja'nın babası denizden çıkıp gelmişti, yılanbalığı avlarken kullandığı zıpkın vardı elinde, gömleğiyle pantolonu vücuduna yapışmış, yosunlar bir çelenk misali boynuna dolanmıştı. Ortaya çıkması, alkışlarla ve saygıyla karşılanması için yeterli olmuştu. Asa gibi taşıdığı zıpkınını yere sapladığında, çocuklar anne babalarının yanına kaçıptılar. Karanlık bakışlarla, homurdanarak çevresine göz attı, ne yapacağını biliyordum: Şimdi onu arıyordu, seçeceği denizkızının peşindeydi. Ağır adımlarla masaları dolaştı, gülümsedi, dokundu ve inceledi, seçemediği her kızın önünde eğilerek üzüntüsünü ifade etti. Bizim masanın yanından da geçip gitmişti önce, ama dans pistine geldiğinde birdenbire durdu, uzun uzun bakındı, eliyle alnına vurup telaşla geri döndü, Stella'nın önünde diz çöktü ve elinden tutarak dans pistine götürdü onu. Stella'yı izleyicilerin görüşlerine sunmak ya da seçiminin doğruluğunu göstermek istiyordu. Ve sen Stella, kendini neşeyle teslim ettin su tanrısına: Seni belinden tutup döndürmesini, ensesinden çekip aldığı yosunlarla süslemesini, başını öne eğip alnından öpmesini, hepsini sevinçle kabullendin. Sadece seni kumsala, denize götürmeye çalıştığında karşı çıktın ve koşarak yanına sokulan Sonja'yı kucakladın.

Stella'yı masamıza Sonja getirdi ve benim cola ile cola-rom siparişi vermemin ardından ille de bilmek zorunda olduğu ne varsa sormaya başladı: Stella evli miydi, evliyse kocası neden burada değildi, Stella gerçekten öğretmen miydi –dans ederlerken Christian söylemişti bunu– ve öğrencilerine sert mi davranıyordu? Son olarak da Stella'nın Hirtshafenlileri nasıl bulduğunu öğrenmek istedi. Stella sınıfımı geçip geçemeyeceğimle ilgili soruyu bile sabırla cevapladı: “Christian başarır, biraz gayret ederse, çok şey

başarır.” “Christian benim arkadaşım,” diyen Sonja’nın saçlarını sevgiyle okşaması, duygulandırmıştı beni.

Orkestra *Spanish Eyes* parçasını çalmaya başlayınca, denizci yaka gömlekliler de piste yöneldiler. Tüm dans teklifleri geri çevrilen iri, sarışın delikanlı güvensiz adımlarla masamıza yaklaşp hafif bir reverans yaparak Stella’yı dansa davet etti. Öylesine yalpalyordu ki, masaya tutunmak zorunda kaldı. Stella’nın başını sallayarak usulca “Şimdi olmaz,” demesi üzerine gözlerini kısarak süzdü onu, gergindi, dudakları titriyordu, yüzünde bir düşmanlık ifadesi belirmişti hemen. “Bize hayır, öyle mi?” dedi. Ayağa kalkmak istedim, ama engel oldu, ağır eli omzumdaydı. Çıplak ayak parmaklarına baktım, tam harekete geçmek üzereydim ki Stella yerinden fırladı, kolunu uzatıp biraz ilerideki arkadaşlarını göstererek, “Haydi gidin,” dedi, “sizi bekliyorlar.” Oğlan duraksadı, derin bir of çekti, sonra da umursamadığını belirten bir el hareketi yapıp ağır ağır uzaklaştı. Stella yerine oturdu, içkisinden bir yudum aldı ve gülümsedi –elindeki kadeh titriyordu. Karşı çıkışının yarattığı etkiye kendisi de şaşırmış görünüyordu, bu başarılı gösteri onu eğlendirmişti belki de. Aniden ayağa kalktı, Sonja’ya sarılarak onunla vedalaştı ve peşinden gideceğimden emin, otele girişine doğru ilerledi. Danışmadan anahtarını aldı. Hiçbir açıklama yapmadı. “Pazar günü için sevinçliyim Christian,” dedin yalnızca.

Müzik salonuna geç giren iki oğlan, uzaktan gelen öğrenciler olmalıydılar. Belki otobüslerini kaçırmışlardı, belki de otobüs gecikmişti, girişte durdular, saman sarısı saçları ve yeni yıkanmış tertemiz gömlekleriyle iki öğrenci, ellerinde birer buket kısa saplı çiçek vardı. Nasıl saygılıydılar ön tarafa geçmeye çalışırken. Kınayan bir bakışla karşılaştıklarında parmaklarını dudaklarına

götürüyor ya da yatıştırıcı mimiklerle özür diliyorlardı. Biri Ole Niehus'tu, sahil şenliği kapsamındaki optimist tekne yarışlarında derece alan Ole, kazanacağına kimsenin inanmadığı şu sevimli patates surat. Çiçek buketlerini Stella'nın fotoğrafının önüne bıraktılar, hafifçe reverans yaptılar, geri geri giderek öğrenci korosunun arasına karıştılar. Ole burada da bir ödül kazanmışçasına hoşnut görünüyordu kendisinden.

Teknesine binişine bakıldığında, başlangıç noktasına bile ulaşamayacağı düşünülebilirdi, sandık tahtalarından yapılmış tekne, neredeyse su alacak kadar dengesizdi. Ole, tüm teknelerin bağlı olduğu ahşap iskeleden diğer genç yelkencilere kıyasla daha zor çıkabilirdi. Yarış günüyle ilgili tüm hazırlıklar tamamlanmıştı. Babamın kullanmama izin verdiği *Katarina*, eski gezi teknesi hazır bekliyordu, yarışmanın jüri üyeleri güverteye çıktı, beyazlar giymiş, dürbünlerini boyunlarına asmış üç adam, sonra Stella göründü iskelede, plaj giysisi ve altında yeşil mayosuyla Stella. Yapmacık bir resmiyetle yarışı *Katarina*'dan izlemek için ricada bulundu, dümenin arkasına geçip oturmasına yardım ettim. Sarı, kahverengi ve siyah, korsan siyahı: Hafif donanma başlangıç çizgisine doğru yelken açtı, tekneleri sarsan rüzgâr küçük yelkencilere görevler yüklüyordu. Jüri üyelerinden biri işaret fişeğini attı, daha suya girmeden sönen fişeğin gürültüsü deniz kuşlarını harekete geçirdi, çığlık çığlığa yükseldiler, havadaki turlarını tamamlayıp alçaldıklarında sesleri hâlâ kesilmemişti. Kimi zaman şiddetlenen rüzgâr yelkenlileri zorluyor, dönüş şamandıralarına doğru rota tutturmayı güçleştiriyordu. Yelkenler öylesine sert çarpıyordu ki, patlayan sesler suyun üzerinde yankılanıyordu.

Hayır, kesintisiz ve ahenkli bir süzülme söz konusu değildi, sakın bir yarış olmuyordu, rüzgâr tekneleri eşit olarak kollamıyor-

du, bir teknenin sonunu ilk şamandıradaki hazırlamıştı: Stella'nın sevgili öğrencisi Georg Bisanz'ın dönüş açısını çok kapalı alması şamandıraya sürtmesine yol açtı, yelken yapraklandı, direk yan yattı ve bir su yalağını andıran tekne alabora oldu –dramatik biçimde değil, aksine kendine özgü bir sükûnet ve gerçeklikle.

Georg suda boylu boyunca yatan teknenin altından çıktı, becerikli hareketlerle teknenin gövdesine dayanarak direği tutup yelkeni kaldırmaya çalıştı, ama başaramadı. Olmadı. *Katarina*'yı kaza yerine yönlendirdim, Stella elini dümendeki elimin üstüne koyup –destek olmak istiyordu belki– bana doğru eğilerek, “Yaklaş Christian,” dedi, “biraz daha yaklaş.” Georg yelkeni kaldırmaya çalışmaktan vazgeçmişti, suya dalıp bir an gözden kayboldu, tekrar yüzeye çıktı, kollarını havaya kaldırdı, bir jüri üyesi kırmızı-beyaz can simitlerinden birini yerinden alıp Georg'a fırlattı, can simidi yelkenin üzerine düştü ve hafif devinimlerle orada kaldı. Simide ulaşmaya çalışan Georg, yelkenin altına girmişti. *Katarina* şimdi motoru kapalı, çapanın etrafında hafifçe salınıyordu, yarışma hakemleri çeşitli önerilerde bulunurken Stella kendi bildiğini yapmaya karar verdi. Elbiseni çıkardım, kıçtaki makarada sarılı duran ipi boşalttım ve ucunu bana uzattım: “Haydi Christian, sıkıca bağla beni.” Kolları açık, önümde durdu ve buyururcasına baktı yüzüme, ipi kalçalarından doladım, bedenini kendime çektim, Stella ellerini omuzlarıma dayadı, baştan çıkıp ona sarılmaya hazırdım, onun bakışlarında da bu beklentiyi gördüğüme inanıyordum ki, jüriden biri seslendi: “Haydi merdivene, çabuk!” Seni elinden tutup asma merdivene götürdüm, hemen suya indin, önce dibe daldın ve ardından, ben ipi salarken güçlü kulaçlarla Georg'a doğru yüzmeye başladın. Nasıl da ustalıkla kurtardı kendini, bir anda yükselerek sudan çıkıp sımsıkı boynuna sarılan Georg'un

kollarından. Georg hâlâ suda yüzen yelkenin altına çekmek istiyordu sanki Stella'yı, ama boynuna ve ensesine doğru iki darbe çözülmesine yeterli oldu, Stella serbest kaldı. Georg'u yakasından kavrayıp bana işaret verdi, ipi sımsıkı tutup hiç bırakmadan çektim ve tekneye çıkabilmeleri için asma merdivene yanaştırdım onları. Stella yüzerek yelkenliye geri döndü ve ipi oturma tahtasına sıkıca bağladı, tekneyi çekebilecektik böylece.

Yarışma jürisinin sözcüsü –Hirtshafen'de herkes bu sakallı adamı tanırđı, sahildeki en büyük denizcilik malzemeleri mağazasının sahibiydi– Stella'ya olumlu görüşlerini ifade etti ve Georg'u kurtarma yöntemiyle ilgili övgülerini dile getirdi.

Pencerenin yanında, küçüklerin bulunduğu yerde hareketlilik artmıştı, müzik öğretmenimiz Bay Pienappel öğrenci korosunun önüne geldi, Bay Block'un işaretiyle geri çekildi. Bay Block başını yana eğdi, bir an gözlerini kapadı, sonra bakışlarını öğrencilerin üzerinde dolaştırarak sakın bir sesle hiçbir zaman unutmayacağımız Bayan Petersen için saygı duruşuna davet etti. Üzgün bir ifadeyle fotoğrafına uzun uzun baktı Stella, çoğumuzun yüzünde de aynı ifade vardı, daha önce bu salonda bulunanları böylesine etkileyen bir sessizlik asla hüküm sürmemişti. Ancak ben, kürek sesleri duyuyordum bu sessizliğin içinde.

Şişme botun dıştan takma motoru çalışmadığından, denizaltındaki taş tarlalarına sandalla gidecektik. Stella kürek çekmek için ısrar etti. Nasıl da ritmikti hareketleri kürek çekerken, ayakları çıplaktı, zemindeki tahtadan destek alıyordu, biçimli bacakları güneşten hafif bronzlaşmıştı. Onu Kuş Adası'na doğru yönlendirdim, azimli hali şaşırtmıştı beni, kürek çekişiyile bedeni arasındaki uyuma hayran kalmıştım. Kuş Adası'nın arkasında bizi karşılayan ani rüzgârın üstesinden ustalıkla geldi, ama teknenin

arkadaki kumsala savrulup bir ağaç kökünün üzerine çıkarak karaya oturmasına engel olamadı.

Oradan kurtulamadık, sandalı kürek yardımıyla yerinden hareket ettirmeye çalışmam da işe yaramadı. İnmek zorunda kaldık. Su dizlerimizin hizasındaydı, bata çıka kumsala yürüdük, Stella plaj çantasını başının üzerinde taşıyordu. Gülüyordu, şanssızlığımız onu eğlendirmişe benziyordu. Her zaman gülmeye hazırdın, sınıfta da böyleydin. Ders sırasında yapılan ilginç yanlışlıklar onu eğlendirir, kısa bir mola vermesini sağlardı, bazı çeviri hatalarının tartışmalara yol açabilecek ya da önemli sorunlar yaratabilecek sonuçlarını düşündürdü böylece bize. Rüzgâr artmış, yağmur başlamıştı. “Evet Christian, ne yapıyoruz?” diye sordu. “Şimdi...” “Başka zaman,” dedi, “taşları görmeye başka bir gün gideriz.”

Bazı yazları burada geçiren yaşlı kuş gözlemcisinin kulübesini biliyordum, sazlarla kaplı, üzeri oluklu saca kapatılmış bir yerdi. Menteşelerinden kurtulmuş olan kapı sallanıyordu, demir ocağın üzerinde bir tencereyle alüminyum bir kupa duruyordu. Kendi imalatı olan sedirde, deniz sazlarından yapılmış bir şilte vardı. Stella sedire oturdu, bir sigara yakıp kulübeye göz gezdirdi, kertiklerle dolu masaya, duvara asılmış yamalı lastik çizmelere baktı. Gördükleri onu keyiflendirmiş gibiydi. “Bizi burada bulabilirler, değil mi?” diye sordu. “Elbette,” dedim, “bizi aramaya çıkacaklardır, tekneyi bulunca da *Katarina*’yla geri götürürler.” Yağmur şiddetlenmişti, oluklu saca örtülmüş çatıya düşen iri damlaların tıkrıtları duyuluyordu. Ortalıkta kalmış odun parçalarını toplayıp ocakta ateş yaktım, Stella alçak sesle bir melodi mırıldanıyordu, bilmediğim bir melodiydi, kendisi için söylüyordu, amaçsızca, benim için söylemediği kesindi. Denizin üzerinde, uzaklarda şimşekler çakıyordu, *Katerina*’yı görme umuduyla ikide bir dışarıya

bakıyordum, ancak denizin üstünü saran bulanıklıkta hiçbir şey görünmüyordu. Kulübenin önünde duran varilden yağmur suyu aldım, dolapta bulduğum eski bir kabı ocağa koyup yasemin çayı hazırladım. Alüminyum kupayı Stella'ya vermeden önce birkaç yudum içtim. Kupayı gülümseyerek aldın, yüzünü bana yaklaştırdığında nasıl güzeldin. O anda aklıma hiçbir şey gelmediğinden, "Tea for two,"⁶ dedim ve sen, çok iyi bildiğim hoşgörülü ifadenle "Ah, Christian!" dedin. Stella bana sigara ikram etti ve sedirin kenarına hafifçe vurarak oturmamı istedi. Yanına oturdum. Elimi omzuna koydum, ona bir şeyler söylemem gerektiğini hissediyordum, ama aynı anda tek isteğim, bu temasın sürüp gitmesiydi, bu istek hissettiklerimi ona açmamı engelliyordu. Bu arada yaz tatilinde okumamı tavsiye ettiği kitapları hatırladım ve *Animal Farm*'dan söz etmekte bir sakınca görmeyerek neden bu kitabı seçtiğini sordum. "Ah, Christian!" dedi tekrar hoşgörüsüyle, "Bunu sizin anlamanız daha yararlı olur." Sorduğum soru yüzünden özür dileyecektim neredeyse, çünkü öğretmenim konumuna getirmiştim onu, sınıfta sahip olduğu otoriteye kavuşturmuştum; oysa burada sorduğum sorunun başka bir değeri vardı, elimin omzunda durması da, başka bir yerde olduğundan farklı bir anlam taşıyordu bu durumda, Stella bu davranışımı onu sakinleştirme, yatıştırma çabası şeklinde yorumlayabilirdi, elimin yumuşak hareketlerle sırtında gezinmesine göz yumdu, bir ara başını geriye atarak şaşkınlıkla yüzüme baktı, beklemediği bir şey hissetmiş ya da fark etmiş gibiydi bakışları.

Başını omzuma yasladın, kıpırdamaya cesaret edemiyordum, sana teslim ettiğim elimi tutup yanağına götürüşünü, bu kısacık

6 İki kişilik çay. İng. (ç.n.)

teması hissediyordum yalnızca. Ansızın ayağa kalkıp dışarıya çıktı, kumsalda devrilmiş sandalı doğrultmaya çalıştıysa da başaramadı. Sesi değişmişti. Kısa bir duraksamadan sonra orada bulduğu bir kapla suyu boşaltmaya başladı. Öylesine hararetle çalışıyordu ki, sahile yaklaşan ışığı fark etmedi, *Katarina*'nın pruva ışığıydı. Dü-mende babamın yerine Frederik vardı, *Katarina*'yı kumsala, denizden yürüyerek ulaşabileceğimiz kadar yakına getirdi, güverteye çıkmamıza yardım etti. Pek konuşmadı, yağmurluğumu Stella'nın omzuna koyduğumda, "İşe yarar," dedi yalnızca.

Ne bir serzeniş ne de bizi bulduğu için bir rahatlama. Stella'nın *Seeblick*'in önündeki iskeleye bırakılma ricasına susarak karşılık verdi, bana eve mi, yoksa iskeleye mi gitmek istediğimi sormadı.

Stella ona eşlik etmem konusunda bir şey söylemedi, birlikte gideceğimizi varsaymıştı, otelde de aynı şekilde davrandı. Hemen hemen boş olan raftan anahtarını hiç duraksamadan aldı –resepsiyonda kimse yoktu–, başıyla bana işaret etti, önüm sıra merdivenleri çıkarak koridordan deniz tarafına bakan odasına yürüdü.

Radyoyu açmış, banyoda üstünü değiştirdiği sırada mırıldanarak Ray Charles'a eşlik ederken pencerenin kenarına oturup dışarıdaki alacakaranlığı seyrettim. Stella tekrar görüldüğünde ince, balıkçı yaka mavi bir kazak giymişti, doğrudan yanıma geldi, saçlarımı sıvazladı, sonra bana doğru eğilerek bakışlarımı yakalamaya çalıştı. *Katarina* gözden kaybolmuştu. "Tekne eve dönüş yolundadır," dedin, "Buraya fazla uzak değil," dedim. "Peki evde," diye devam etti kaygıyla, "evde yokluğunuzu hissetmezler mi?" "Frederik meraklarını giderir onların," dedim, "Frederik babamla çalışıyor." Gülümsedi, gereksiz yere kaygılandığını düşünmüştü büyük olasılıkla, hatta yaşımı hatırlatarak beni incittiğini de düşünmüş olabilirdi, yanağıma hızlı bir öpücük kondurdu ve sigara

ikram etti. Odasını beğendiğimi söyledim, o da aynı fikirdeydi, ama yatak örtüsü çok ağırdı, uyurken nefes almakta zorlanabilirdi insan. Örtüyü hafifçe kaldırdığında, çarşafın üzerine bir kor parçası düştü. Stella korkuyla küçük bir çığlık atarak yanık yeri eliyle kapattı. “My God,” diye mırıldandı, “oh my God.” Siyahlaşmış yanık izine bakarak hayıflanmaya devam ederken ona sarılıp kendime doğru çektim. Şaşırmamıştı, direnmedi, ışıklı gözlerinde dalgın bir ifade vardı, belki de yorgunluktan yalnızca, yüzünü bana yaklaştırdın Stella ve seni öptüm. Nefesini hissediyordum, hızlanan nefesini, göğsünün temasını, tekrar öpüştük, kollarımdan kurtuldu ve tek kelime olsun söylemeden yatağa yöneldi. Başını yastığın ortasına koymak istemedi, iki kişiye yetecek büyüklükte, çiçekli bir yastıktı, Stella kendinden emin, uzandı, yastığın yarısını boş bıraktı ya da bana ayırdı, ne bir işaret, ne bir sözcük, buna rağmen yastık görmezden gelinemeyecek bir beklentinin kanıtıydı benim açımdan.

Önerilen ya da öngörülen sessizliğe dayanma sınırının herkes için farklı olduğu, salondakilerin yüzlerinden okunabiliyordu: Çoğu öğrenci çevresindekilerle göz teması kurma çabasıındaydı artık, bazıları amaçtan uzaklaşmıştı, bir oğlan cep aynasında yüzünü inceliyordu, ayakta uyumayı başarmış görünen bir öğrenci ilişti gözüme, bir diğeri durmadan saatine bakıyordu. Sessizlik süresi uzadıkça, bu zamanı geçirmenin ya da olaysız bir şekilde sonlandırmanın bir göreve dönüştüğü daha fazla görülüyordu. Fotoğrafına baktım Stella, eğer mümkün olsaydı, olabilseydi, saygı duruşunu nasıl karşılayacağını hayal etmeye çalıştım.

Yastıkta bıraktığımız iz iki kişiye ait değildi, yüz yüze yatar-ken birbirimize öylesine yaklaşmıştık ki, sadece büyücek tek bir iz kalmıştı ardımızda. Kalktığımda Stella uyuyordu, en azından ben öyle sanmıştım, göğsümde duran kolunu usulca kaldırıp örtünün üzerine koydum. İçini çekti, başını hafifçe kaldırıp gülümseyerek baktı yüzüme. “Artık gitmeliyim,” dedim. “Saat kaç?” diye sor- du. Bilmiyordum, “Hava aydınlandı,” dedim yalnızca, “evde beni bekliyorlardır.” Kapıda durdum, bir şeyler söylemem gerektiğini düşündüm, vedalaşmak için ya da o andan sonra yaşayacaklarımız için, okula, günlük hayatımıza dair, ama kesin bir şey söylemek istemediğimden ya da Stella’nın sözlerimi aynı kesinlikte algılama- sından çekindiğimden bunu yapmaktan kaçındım. Beklenmedik biçimde başlayan ve doğası gereği zamana ihtiyacı olan bir şeyin sona ermesini istemiyordum. Kapıyı açtığımda yataktan kalktı, yalınayak yanıma gelerek bana sarıldı, sıkıca sarılıp öylece kaldı. “Yakında tekrar görüşeceğiz,” dedim, “çok yakında.” Susuyordu. Tekrarladım: “Yeniden görüşmemiz gerekiyor, Stella.” İlk kez ona adıyla hitap etmişim, şaşırmış görünmüyordu, olağan karşıladığını göstermek istercesine, “Bilmiyorum Christian,” dedi, “bizim için neyin daha iyi olduğunu senin de düşünmen gerek.” “Yine de tekrar görüşebiliriz.” “Görüşeceğiz,” dedi, “kaçınılmaz, ancak eskisi gibi olamaz artık.” Seni seviyorum Stella! demek istedim, ama diyemedim, çünkü o anda Richard Burton’ın bir filmi gel- di aklıma, Liz Taylor’dan ayrılırken o da böyle demişti, herkesin bildiği ünlü sözleri söylemişti. Yanaklarını okşadım, yüzünde- ki ifadeden teklifimi kabul etmeye hazır olmadığı anlaşıyordu. Gömleğimi ilikledim, Stella’nın bir sandalyenin arkasına astığı yağmurluğumu giydim ve “Sanırım kapını çalmama izin verir-

sin,” diyerek ayrıldım –vedalaşırken söylediğim sözlerin ne kadar zavallı olduğunu hemen fark etmiştim, koridordayken henüz.

Yürümedim, merdivenlerden koşarak indim, o güne dek bilmediğim bir duygu kaplamıştı içimi, resepsiyon bu kez boş değildi, şaşkınlıkla bana bakan adama “Günaydın!” derken, fazla coşkulu görünüyordum herhalde, çünkü selamıma karşılık vermedi ve düşünceli bir tavırla kumsala gidişimi izledi. Dizel motorunun gürültüsü tokmak gibi yankılanan bir balıkçı teknesi, çevresinde uçuşan martılar eşliğinde denize açıldı, deniz sakindi. Temizlenmek ve cilalanmak üzere toplanmış işaret levhalarının bulunduğu yere gittim, orada oturdum ve dönüp otele baktığım anda Stella’yı gördüm, pencerenin önündeydi. El salladı, hareketleri yorgun olduğu izlenimi yaratıyordu, bir ara kollarını açtı, beni tutmak istiyordu belki, sonra ortadan kayboldu, birisi onu kapıya çağırmış olmalıydı.

Sınıf arkadaşım, jimnastik dersinde yer hareketlerinin yıldızı olan Gernot Balzer beni dürterek, artık hıçkırmaktan vazgeçip mor bir mendille boynunu ve ensesini silen Bay Kugler’i gösterdi. Okulumuzun en dağınık sanat öğretmeni mendile dikkatle bakıyor, keşfedilecek bir şey arıyordu sanki. Gernot, “Onları görmüş-tüm, onu ve Bayan Petersen’i,” diye fısıldadı ve gördüklerini anlattı. Kumsalda, üç çam ağacının oradaydılar. İkisi de mayoluydu, uzanmış, bir şeyler okuyorlardı, Gernot’un tahminine göre Bay Kugler bir şey okuyordu Stella’ya, üzerinde çalıştığı Kokoschka kitabından⁸ bir bölüm olduğuna emindim, birkaç cümleyle bize de tanıtmıştı kitabı. Bu ressam için görmek, sahip olmak anla-

8 Oskar Kokoschka, 1886-1980, Avusturyalı ressam, şair ve oyun yazarı. (ç.n.)

mındaydı. Bay Kugler her ne kadar sınıfta çok dalgın da olsa, dört çocuğunu son derece planlı yetiştiriyordu. Dul olan sanat öğretmenimizi bir keresinde çocuklarıyla birlikte *Seeblick*'in yemek salonunda görmüştüm, masaya zor sığmışlardı, Bay Kugler hepsine köfte ve elma suyu ısmarladı, ayrıca müşterilerin sabırsız çocuklarına verilmek üzere her zaman hazırda bulundurulan boya kalemleri ve kâğıtlardan getirtti, yemekten önce bir vazo resmi yapmalarını istedi çocuklarından, yandan değil de üstten görünüşünü çizeceklerdi. Bay Kugler'in de Stella'yla aynı yastığı paylaşmış olabileceği düşüncesi, gerçek dışı geliyordu bana.

Bir pazar sabahı karşımıza çıktığında benden ne bekliyordu ve neyin peşindeydi kim bilir. Mavnayı temizlemiş, halat donanımını kontrol etmek için ambara girmiştim ki, sesini duydum. Babamla konuşuyordu, babam onun sorularını cevaplamaya pek istekli değildi, Bay Kugler'le konuşmasının nedeni, öğretmenim olmasıydı yalnızca. Bay Kugler yerleştirdiğimiz taşların sıradışı yaratıkları andırdığını fark etmişti –algıladıkları, kendi hayal gücünün yansımalarıydı: Bir kurbağa larvası keşfetmişti, bir penguen, canavar, hatta bir Buda. Babam onu sessizce dinlerken arada bir gülümsüyordu, dile getirmediği bir şeyler düşünüyor olmalıydı.

Bay Kugler ambardan çıktığımda beni karşısında görünce şaşırmadı, daha önce de dediği gibi, kısaca uğramıştı, ancak bakışlarındaki soğukluk ve ölçüp biçen ifade kuşku uyandırıyor.

Fotoğrafına baktıkça Stella, esrarengiz bir biçimde canlanıyordun âdeta. Öyle ki yaz tatilinden sonra ilk İngilizce dersinde umutla beklediğim gibi, bakışlarıyla, hiç konuşmadan aramızdaki anlaşmayı yansıtıyordun şimdi. Evet Stella, kimseye belli etmeden, gizlice anlaşacağımızı ummuştum, içeri girdiğinde ve hepimiz ayağa kalktığımızda, sanırım benim kadar gergin olan bir başkası

daha yoktu sınıfta. “Good Morning, Mrs. Petersen.”⁹ Huzursuzdum. Stella beyaz bir bluz ve İskoç tarzı bir etek giymişti, ucunda küçük bir denizati olan, ince, altın bir kolye vardı boynunda, çoğu zaman bu kolyeyi takardı. Onunla göz göze gelmeyi denedim, ama bakışlarını kaçırdı, kayıtsız kalarak cezalandırdı beni. Dersin hemen başlangıcında bizleri tatilimizi nerede geçirdiğimizi ve neleri ilginç bulduğumuzu anlatmaya teşvik etmesi, hiçbirimizi şaşırtmamıştı –geçen yıl da böyle yapmıştı. “Try to express yourselves in English.”¹⁰ Kimse gönüllü olmadığından, sevgili öğrencisi Georg Bisanz’a söz verdi, o da geçmiş yazın anılarını anlatmaya hazırdu zaten, optimist tekneleri filosunu Hirtshafen kupası için yarışmak üzere iskeleden yola çıkardı, geçirdiği “accident”e¹¹ değindi. Stella, “misfortune”¹² kavramından da söz etmesini istedi. Georg anlatmaya devam ederken, tatilimin en önemli macerasını ifade edebileceğim kelimeleri seçerek bir araya getirdim, ama Stella bana söz vermedi, “But now we want to listen to Christian,”¹³ demedi. Georg’un anlattıklarını yeterli görmüştü, üzerinde çalışacağımız *Animal Farm* romanının yazarı Georg Orwell’in hayatına ilişkin neler bulduğumuzu öğrenmek istiyordu. Söz almamaya karar vermiştim, bacaklarına baktım, yanında yatıp kucakladığım ince bedenini hissettim tekrar, yaşananları unutamıyordum, paylaştığımız anıların bir hareketle, bir bakışla onaylanmaya ihtiyacı vardı, ona böylesine yakinken anılarımla tek başıma kalmaya dayanamıyordum. Söz almak istediğimde şaşırmadı, “Evet Christian,” dedi.

9 Günaydın Bayan Petersen. İng. (ç.n.)

10 İngilizce konuşmaya çalışın. İng. (ç.n.)

11 Kaza. İng. (ç.n.)

12 Şanssızlık. İng. (ç.n.)

13 Şimdi de Christian’ı dinleyelim. İng. (ç.n.)

Yazarla ilgili edindiğim bilgileri aktardım: Burma'da polis teşkilatında geçirdiği dönem, yönetim şeklini protesto ederek ayrılması, Londra ve Paris'teki sıkıntılı yılları. Taze derlenmiş bu bilgileri dinlerken tuhaf bir pırıltı gördüm gözlerinde, farkına varmanın ya da istemedişi hatırlamanın pırıltısı, takdir değildi yalnızca, bir kabullenmeydi, belki de ben böyle algılıyordum. Yanıma gelip masamın önünde durduğunda, elini omzuma koymasını bekledim –elini omzuma– ama yapmadı, bana dokunmaya cesaret edemedi. Ancak bunu yaptığını hayal ettim, hatta daha da ötesini, ayağa kalkıp sınıftakilerin şaşkın bakışlarının karşısında onu öptüğümü düşündüm, hepsi şaşırmazdı belki de, ateşli olduklarını bildiğim bazı oğlanların bu durumu destekleyen kahkahalarla, hatta alkışlarla karşılamaları mümkündü bence, sınıf arkadaşlarımdan ilginç tepkilerine hazır olmak gerekirdi.

Dersten sonra, koridorda da yüzüme bakmadan yanımdan yürüyüp geçtin, arkadaşlarımdan ayrılarak kendimi sana belli etme çabalarından hoşnut olmadığını hissettim. Avludaki yeşil bankta düşünceli bir tavırla oturdu –teneffüste nöbetçiydi belki–, küçüklerin kovalamaca oynamalarıyla, bitip tükenmeyen yaramazlıklarıyla ilgilenmedi.

Okul koromuz tekrar şarkı söylemeye başlamadan hemen önce, laterna sesleri duyuldu caddeden, küçükler çalgıcıyı ve enstrümanını görmek zorundaydılar, birbirlerini itip kakarak açık pencerelere hücum ettiler, bazıları *Muß i denn, muß i denn zum Städtele hinaus*¹⁴ şarkısını söyleyen adama el salladı. Bay Kugler'in

14 Eski bir Alman folk şarkısı: “Bu kentten ayrılmak zorunda mıyım?” 1960 yılında Elvis Presley'in *Wooden Heart* albümünde yer aldıktan sonra dünya çapında ün kazanmıştır. (ç.n.)

başıyla işaret etmesi üzerine onu takip ettim, koridordan geçip merdivenlerden inerek dışarı çıktık, laternacı bir kestane ağacının altında duruyordu, gözleri kızarık, ufak tefek bir adamdı. Bay Kugler biraz uzaklaşmasını, nehre uzanan yan sokağa gitmesini rica etti, ama adam anlamadı, çaldığı melodilerle anma törenindekileri rahatsız ettiği söylendiğinde de aldırmadı, repertuarında her ruh haline uygun bir şeyler bulunuyordu, çok güzel matem parçaları da mevcuttu. Bay Kugler bu sözleri duymazlıktan gelerek, “Buradan gidin lütfen!” dedi ve laternanın üzerinde duran küçük teneke kutuya iki mark bıraktı. Adam teşekkür edip uyusuk adımlarla okulumuzun avlusunu çeviren alçak duvara doğru yürüdü, oturdu ve bir sigara yaktı.

İlk bozuk parayı “Kuş Adası çevresinde” dediğimiz gezide atmıştım, *Katarina*’nın dümenindeydim, tekne *Seeblick*’te kalan birkaç turist ve Hirtshafen orkestrasından gençler vardı, yalınayak ve mayoluydular. O da teknedeydi, Stella, miskin ve güzel, kış tarafta oturuyordu. Tekneye bindiğinde ürkekçe tokalaşarak selamlaşmıştık. Sonja yanında oturmuş, hayranlıkla ona bakıyor ve bileğindeki altın zincirle oynuyordu. Halatları benim almama ihtiyaç kalmadı, tekneye binmek için âdeta yalvararak bekleyen gençler, işaretim üzerine iki halatı da çözerken hünerlerini kanıtladılar. Sis dağılılı epey olmuştu, denizin üzeri hafifçe pırıldıyor, güneşin geçmiş dalgaların izlerini taşıyan kumsala kavuştuğu yerde sarı-kahverengi ışıltılar yükseliyordu. Dümeni çevirdik, yaşlıca yolcuların bazıları kumsala, otelin garsonlarına ve kafede oturanlara doğru rastgele el salladılar, Sonja teknenin arkasında, dümen suyunun dağılmasını seyrediyordu. Stella’ya dümene geçmesini önerdiğimde hemen kabul etti, onun yanında, basamakta durmak büyük bir mutluluktu, rotayı düzeltmek üzere dümene uzanıp eli-

mi usulca elinin üstüne koydum, yumuşak temaslarıma karşılık verdiğini hissediyordum. Yalnızca benim duyacağım şekilde, “As you see, Christian, captain by learning,”¹⁵ diye fısıldadı. Eksiklerini yakında –böyle demişti– arkadaşları onu birkaç günlüğüne teknelerine aldıklarında öğrenecekti.

Kuş Adası’nın çevresinden dolaştık, dümene ben geçtim, tek-nemiz denizaltında uzanıp giderek karanlığa karışan heybetli kayalar zincirinin üzerinde süzülüyordu. Yolcular küpeşteden sarkmış, denizin dibine bakıyor, gördüklerini birbirlerine anlatarak çeşitli tahminlerde bulunuyorlardı, cevabını bulamadıkları soruları ise bana sordular. Bu kayalıkların yüzlerce yıl önce o devirlerde bulunabilen kısıtlı malzemelerle, kaya parçalarının planlı bir şekilde batırılıp üst üste yığılarak yapay olarak oluşturulduğuna inanamıyorlardı. Su yüzeyinin hemen altında, dışarıya taşmamacak şekilde –tehlikenin farkında olmadan yaklaşan gemiler için bir tuzak. “Taşa ihtiyacı olan varsa,” dedi Stella, “buradan alabilir.” Kayalıklar boyunca ilerledik, kumlu yarımada görüldüğünde deniz kuşlarından oluşan beyaz bir bulut yükseldi, kar fırtınasını hatırlatan bir sahneydi, martılar çoğunlukta idi. Dalgalanan, tiz çığlıklar atan bir küme. Teknedeki bazı gençlerin beklediği işaretti bu, yola çıktığımızdan beri ulaşmak istedikleri yere gelmiştik şimdi. Gençler teknenin kenarına dizildiler, kollarıyla daireler çizerek, bacaklarını sallayarak beklerken bize bakıyorlardı. Tekne hareketsizdi. Su berraktı. Önce tek bir bozuk para attım suya, paranın dibe ulaşmasına fırsat kalmadan birkaç genç denize atlayıp hızlı kulaçlarla ya da kürek çekmeyi andıran hareketlerle dibe daldılar. Bedenlerinin dönüşleri ve dansı andıran devinimleri, her

15 Gördüğün gibi Christian, kaptanlığı öğreniyorum. İng. (ç.n.)

defasında heyecanlandırıyordu beni. Yaşlı yolcular da etkilenmişti bu görüntüden, bazıları küpeşteye yaslanmış, birbirleriyle oynayan yunus balıklarının hatırlatan genç dalgıçları izliyordu. Yolcuları ellerini ceplerine sokmaya özendirmek için iki bozuk para daha attım. Kimisi paraları hayli uzağa fırlattı, kimisi de teknenin hemen yanından suya bıraktı, şimdi hangi gencin elini çabuk tutacağını, kısa bir mücadelenin ardından paranın kimde kalacağını bekliyorlardı merakla. Denizin dibinden yukarıya yükselen baloncuk kümesinin eşlik ettiği sessiz yarış, galip gelenin parayı dişlerinin arasına alıp hızlı kulaçlarla tekneye astığım ip merdivenden çıkmasıyla sona eriyordu. Yüzleri solmuş, nefesleri tükenmiş genç dalgıçlar kendilerini önlerine ilk gelen yere atıyor, ancak biraz soluklandıktan sonra ganimetin ne olduğuna bakıyor, ellerinde tartıyor ve birbirlerine gösteriyorlardı. Sonja'nın da gençlerle birlikte atladığı gözümden kaçmış olmalıydı, birden suyun dibinde gördüm onu, üzerine çullanıp elini zorla açmaya çalışan rakibine karşı koymaya uğraşıyordu. Teknenin gönder kancasını alıp küt tarafıyla Sonja'nın hasmını iterek uzaklaştırmayı aklımdan geçiriyordum ki, Stella plaj giysisini çıkardı, bana doğru fırlatıp balıklama denize atladı, kusursuz bir atlayıştı. Birkaç kulaçla yanlarına ulaştı, elini açıp oğlanın yüzüne bastırınca ayrılmak zorunda kaldılar. Bir koluyla Sonja'ya sarılıp onu merdivene getirdi, Sonja'nın düşürdüğü parayı almak için tekrar daldı ve yolcuların takdir dolu bakışları eşliğinde tekneye çıkıp Sonja'nın yanına oturdu. İki büküm olmuş Sonja güçlükle nefes alıyordu, öyle ki paranın geri gelmiş olmasına sevinemedi bile. Stella onu kendine çekip yanağını okşadı, ayağını Sonja'nın ayağının yanına koyarak neşeyle, "Bak, ikimiz de ördek ayaklıyız," dediğinde küçük kızın yüzü sevinçle aydınlandı. Sonja'ya her tekne turunun bir yüzme

yarışıyla sona erdiğini de hatırlattı, yine böyle olacaktı. Oğlanlar çoktan hazırdu zaten, otel iskelesinin önünden geçerken verdiğim işaretle suya atladılar, her biri kendi stilinde kumsala doğru yüz-meye başladı. Kimi köpekleme, kimi kravl stilinde, hızlı kulaçlar-la yol alarak, bazıları dibe dalıp daha çabuk ilerlemenin peşinde, kendisinden daha hızlı olanın bacaklarına dolanarak ya da sırtına çıkıp onu engellemeye çalışarak. Köpüklerin oluştuğu, kabarcık-ların yükseldiği denizde Sonja görünmüyordu.

Stella bu yarışa katılmak istememişti, “Adil olmaz, Christian,” dedi üsteleyince. Onun bazı şampiyonluk yarışlarına, tahminim-ce üniversiteler arası yarışmalara katıldığını, karışık stil yüzmede ikinciliği olduğunu bilmiyordum henüz.

Öne sürdüğün gerekçeyi yeterli bulmamıştım Stella, bu yüz-den de o sıcak, durgun gün, öğleden sonra çam ağaçlarının al-tında yatarken tekrar aynı konuyu açtım. Üzerimizde yalnızca mayolarımız vardı, yan yana yatıyorduk ve sırtını okşuyordum. Yüzme yarışına neden katılmak istemediğini sorduğumda, “Çok basit, Christian,” dedi. “Kazanmaya hakkım yoktu. Diğerlerinden çok daha üstünsen, oyunun dışında kalmalısın, bedelsiz bir gali-biyet adil olmaz.” Ona hak veremedim, bu tavrını fazla kibirli ve küçümseyici bulmuştum. “Üstünlük insanın kendi emeğiyle elde ettiği bir şeydir, hak edilmiş bir mülkiyet,” dedim. Gülümseyerek iç çekti: “Ah Christian, koşullar eşit olmalıdır, uygun bir sonuç almak istiyorsan, koşulların eşit olması gerekir.” Beni öptü, telaşlı bir öpücüktü, yerinden fırladı ve dans edercesine denize doğru yürüdü. “Haydi, sen de gel.” Birbirimize yaklaşarak, tutunarak, dönerek daha derinlere ulaşmaya çalıştık, onu kendime çektim, göğsüme bastırıp kollarımın arasında öylece tuttum. Şaşkınlığını, bakışlarındaki o şaşkın ifadeyi ve kabullenişindeki mutluluğu asla

unutmayacağım. Bedenlerimiz bu ânı bekliyormuş gibi birbirine kenetlendi, sarmaş dolaş olduk. Suda bu şekilde durmakta zorlandıkça gülüşüyorduk. Rüzgârdan yıpranarak paçavraya dönmüş iki kırmızı flamayı gösterdim ona, yılanbalığı avlamak üzere atılan ağın yerini gösteriyorlardı. “Haydi Stella,” diye seslendim, “flamaların etrafında bir tur atalım, kazanan bir istekte bulunsun.” Cevabını beklemeden yüzmeye başladım. Önce arkamdan gelip gelmediğine bakmayıp yüzebildiğim kadar hızlı yüzdüm; dönüp arkaya baktığımda, hafif çırpıntılı denizde dalgalanan flamalara ulaşamamıştım henüz. Stella’nın davetimi, meydan okumamı kabul ederek oyuna katıldığını gördüm, kravl stilinde yüzüyor, uzun kulaçlarla beni takip ediyordu. Başaracağından emin, tüm gücünü kullanmadan yüzüyor gibiydi, bu da beni daha çok kıskırtıyordu. Flamaların yanına geldiğinde stilini değiştirdi, aramızdaki mesafeyi koruyarak sırtüstü yüzmeye başladı. Bir hamle yaptım ya da hamleye benzer bir şey, arayı birkaç metre açtım, kumsala Stella’dan önce ulaşacağımdan kuşkum yoktu artık, ama sonra kolunu kaldırarak el salladı bana, üstünlüğünden emin olan biri böyle el sallardı ancak, keyifli ve hoşgörölü, hızlandı, seri bacak hareketleriyle bir anaför oluşturarak yaklaştı, bir gemi pervanesi onu hızlandırmıştı sanki. Kolayca geçiverdin beni Stella, sana yetismeye yeltenmedim bile, vazgeçtim, geride kalıp hiçbir yorgunluk belirtisi göstermeden, sulara bata çıka kumsala yürüyüşünü izledim.

Çamların orada, çukurluğun olduğu yerde bir istekte bulunma hakkı olduğunu hatırlattım ona, kabul etmedi, şimdi değildi, hemen değildi, başka bir fırsatta dönecekti bu konuya, insanın bir istek hakkının saklı kalmasında yarar vardı, ne zaman dile getirileceği dikkatle düşünülmeli, gereksiz yere harcanmamalıy-

dı. Sırtımdaki, omuzlarımdaki kumları temizliyordu konuşurken, bir ara o kadar eğildi ki, bir şey gördüğünü sandım, eski bir yara, bir iz belki, ama başka bir şey keşfetmişti. “Gerçekten gülümsüyor,” dedi, “senin tenin gülümsüyor Christian.” Stella insan teninin bazı durumlarda gülümseyebildiğini okumuştı bir yerlerde, şimdi de bunu doğrulama imkânı bulmuştu anlaşılan. Merakla, hatta meraktan da öte bir duyguyla baktığımda tenimi gördüm yalnızca, her zamankinden farklı değildi, gülümsemeden eser yoktu. Gözden kaçırdığım ya da algılamayı başaramadığım her neyse, sen yakalıyordun onu. Sözleri kendimi hazırlamadığım bir şeyi tetiklemişti, içimde gitgide güçlenen huzursuz bir istekle ona yaklaştım, bakışlarını yakalamaya çalışarak bacaklarını okşadım, yüzlerimiz birbirine öylesine yakındı ki, nefesini hissediyordum. Bakışlarını kaçıırıyordu, ama isteğime karşılık verdiği ya da beni davet ettiği duygusuna kapıldım, mayosunu sıyırdım, bunu yapmama izin vererek bana yardım etti ve çam ağaçlarının orada, çukurlukta seviştik.

O güne dek söylenmeyenleri dile getirme zamanı geldiğinde, nasıl da hazırdı konuşmaya. Geçmişini hatırlıyorduk şimdi, birbirimiz hakkında daha fazlasını bilmek istiyorduk artık, emin olmak için, kendimizi haklı çıkarmak için ya da sadece sakinleşmek için. Duyduğumuz ihtiyaç öylesine büyüktü ki, art arda soru sormaktan çekinmiyorduk. “Uzun hikâye,” dedi, başım kıvrılmış kollarının arasındaydı, “uzun bir hikâye Christian, savaş sırasında başlıyor, Kent’te, Kent semalarında.” “Gökyüzünde mi yani?” diye sordum. “Babam bir bombardıman uçağında telsiz görevlisiydi, uçağı ilk saldırıda isabet aldı, arkadaşları öldü, ama o hayatta kaldı, paraşütü açılmıştı. Böylece İngilizce öğretmeni oldum.” “Nasıl?” Stella uçağı düşürülerek Leeds yakınlarında bir

tutuklu kampına götürülen babasını anlattı. Kampta birkaç hafta kalmış, tutukluların pek çoğu gibi hiçbir şeyle ilgilenmemiştir. Bu durum sonbaharda bir grup tutukluyla birlikte tarlalarda çalışmak üzere Howard Wilson'un çiftliğine gönderilmesiyle değişmişti, bu iş ona iyi gelmişti. Çiftlikte düzenlenen ve katılmaları gereken politik konferanslar, uykularını alıp dinlenmek için iyi bir fırsat oluyordu. Stella'nın babası Wilsonlarla aynı masada yemek yiyor, mütevazı bir doğum günü partisine katılabiliyordu, bir keresinde hasta oğullarını bisiklet römorkuyla kasabanın doktoruna götürmesini istemişlerdi ondan. "Baban köy kökenli miydi?" diye sordum. "Elektrikçiydi," dedi, "herkese aydınlatmalarının yetersiz olduğunu ispat edebilirdi, nereye giderse gitsin, çantasında birkaç yedek ampul bulundurur, maliyet fiyatına verirdi müşterilerine. En sevdiği müşterisi, ışık saçan Joseph derdi ona, Wilsonlar ise Joe.

Savaşın bitmesinden çok sonra, Wilsonları ziyaret etme nedenini açıklamadı bize, kapılarını çalma zamanının geldiğini söyledi sadece." Stella insanın önemli ve belirleyici deneyimler edindiği bir yere geri dönmesinin, anlaşılabilir bir istek olduğunu biliyordu artık. Bunu söyledikten sonra duraksadı ve ekledi: "Yedi gün Christian, yalnızca bir öğleden sonra geçirecektik, ama yedi gün kaldık orada."

Okul orkestrası çalmaya devam ederken gözlerimi ondan alamıyordum, yapamıyordum, Stella'nın fotoğrafına bakıyordum sürekli, birbirimiz hakkında henüz bilmediğimiz bir şeyi söylemek üzere sözleşip burada buluşmuştuk sanki. Orkestranın prova çalışmalarını iki kez izlemiştim, orkestrayı ve koroyu, oysa şimdi bu kantatı senin resminin önünde dinlemek, tahmin ettiğimden çok daha fazla dokunuyordu yüreğime. Bu derin etkileşim, bu

çaresiz arayış, karşılık bulma ve kurtuluş umudu, onlarda, Baba ve Oğul'da var olan üstün güce sesleniş, tüm zamanların en iyisi, onlara ait olandır.¹⁶ Yüzün Stella, alnını, yanaklarını, dudaklarını, her yerini öptüğüm, Tanrının takdir ve ihtişamıyla aydınlanan yüzün. Sana sesleniyor, sana sığınıyorum, yüce ı ışık seninle olsun. Ardından orkestranın 'Amen'e girişı, yankılanan seslerin gitgide hafiflemesi ve bir teselli evreninde olağanüstü bir biçimde eriyeerek kaybolması, ruhun yücelişıyle birlikte büyük acının dinmesi. Gözlerimi Stella'nın yüzünden ayıramıyordum, o ana dek asla böylesine şiddetli bir kayıp duygusu hissetmemiştim, tuhaf bir duyguydu, çünkü kaybolan bir şeye sahip olunabileceğini bilmiyordum daha önce.

Bay Block sahneye çıktığında tekrar bir konuşma yapacağını sandım, ama yalnızca teşekkür etti, saygı duruşu için teşekkürlerini dile getirdi. Salondan çıkabileceğimizi açıkça belirtmeyip her iki çıkışı işaret etti sessizce. Herkes hareketlenerek gruplar halinde ya da ayrı ayrı koridora yöneldi, sesler gürültüye dönüştü hemen. Arkada kaldım, pencere tarafındaki küçük öğrenciler çıkış yolunu bulana kadar bekledim, ardından sahneye gidip etrafa göz attım, Stella'nın fotoğrafını hızla aldım, kazağımın altına sokup salondan ayrıldım.

Anma töreninden sonraki ders yapılmayacaktı, merdivenlerden indim, sınıfımın bulunduğu birinci kata geldim, boş sınıfa girdim, masama oturdum, Stella'nın fotoğrafını önüme koydum. Bu şekilde uzun süre kalamazdım, fotoğrafı çekmeceye yerleştirip

16 Johann Sebastian Bach'ın cenazeler için bestelediğı, *Actus Tragicus* adlı kantatı. Gotteszeit ist die allerbeste Zeit (Tüm zamanların en iyisi, Tanrıya ait olandır) adıyla da anılan eser, İncil'den alıntılar içerir. (ç.n.)

daha sonra eve götürmeye ve sınıf fotoğrafımızın yanına koymaya karar verdim. Bu fotoğrafı bir turist çekmişti, *Seeblick*'te kalan ve Stella'nın tanıdığı emekli bir öğretmen. Kendine göre gruplandırmıştı bizi: İlk sıradakiler yere uzanmış, ikinci sıradakiler diz çökmüş, arkada en uzun boylular ve geri planda Kiel sahillerinden denize açılan üç balıkçı teknesi. Sen diz çökmüş öğrencilerin arasında ayaktasın, elini önündeki öğrencinin başına koymuşsun. Yan tarafta bir yerde –neden bilmiyorum– en sevgili öğrencin Georg Bilanz duruyordu, kucağındaki yığını iki eliyle birden göğsüne bastırmıştı, defterlerden oluşan bir yığın, içinde benim defterim de vardı. Georg defterleri toplamak konusunda ayrıcalıklıydı.

İki saatlik dersin başlangıcında Stella'nın açıkladığı kompozisyon konusu sürpriz sayılmazdı, diğer kitapların yanı sıra *Hayvan Çiftliği*'ni de okumamızı önceden önermişti, soğukluğu ve kayıtsızlığı hayal kırıklığına uğratmıştı beni, bakışlarında gizli bir anlaşma belirtisi yoktu, paylaştıklarımızla, yalnızca bize ait olanlarla ilgili her türlü imayı görmezden geliyordu. Başkalarına nasıl bakıyorsa, bana da öyle bakıyordu, masamın yanında durduğunda da –öyle yakındı ki, onu kendime çekebilirdim– beklemediğim bir mesafe hissettim aramızda: Yaşanan yaşandı, geçip gitti, bunu öne süremezsın artık.

İngilizce ödevimin Stella'yı memnun edeceğine emindim, Mr. Jones'un sonradan *Hayvan Çiftliği* diye anılacak olan Beylik Çiftliği'ndeki ayaklanmayı tasvir etmek hoşuma gitmişti. İsyanın sözcüsü, mükemmel bir ikna yeteneğine sahip, şişko ve kurnaz domuz Napolyon'a özel ilgi göstermiştim. Hayvanların oluşturduğu ve katran kaplı bir duvara beyaz boyayla yazdıkları yedi emir de söz edilmeye değerdi –bütün canlılar için bağlayıcı olarak ni-

telediğim bir tür kanun panosuydu bu. Bazı emirleri ön plana çıkardım, birinci emri örneğin: İki ayak üstünde yürüyen herkes düşmandır. Yedinci emri de tabii: Bütün hayvanlar eşittir.

Yaptığım çalışmadan hoşnuttum, defterlerimizin geri gelmesini, Stella'nın kiminin geçer, kiminin zayıf veya iyi -pekiyi verdiği, şimdiye dek yalnızca bir defa görülmüştü- not alma nedenlerini açıklamayı asla ihmal etmeyeceği bir dersi sabırsızlıkla bekliyordum. Fakat o gelmiyordu, dersler boş geçiyordu, derse gelmesine neyin engel olduğunu öğrenemiyordum bir türlü.

Heiner Thomson -aynı sınıfta değildik- senin nerede oturduğunu biliyordu, her gün Scharmünde'den Hirtshafen'e geliyordu. Stella *Seeblick*'teki odayı tatil amacıyla, birkaç günlüğüne tutmuştu, onu evde bulmayı umuyordum, epey düşünüp taşındıktan sonra harekete geçtim. Ne olduğunu, neler yaşadığını öğrenmek zorundaydım, okula benim yüzünden gelmiyor olabileceği şüphesi de aklımdan geçmiyor değildi.

Ertesi gün Scharmünde'ye gittim, sokağını ve evini buldum, bahçedeki bankta yaşlı bir adam oturuyordu, işini bitirip paydos etmiş gibiydi, bir eliyle piposunu tutmuş, ötekiyle de bastonunun topuzunu kavramıştı. Bahçe kapısını açtığımda başını kaldırdı, kötü tıraş edilmiş tombulca bir yüzü vardı. "Yaklaş," dedi gülümseyerek, "biraz daha yaklaş. Yoksa sana 'siz' mi demeliyim?" "Sen diyebilirsiniz," dedim, "öğrenciyim ben." "Pek öyle görünmüyor," dedi yaşlı telsizci, beni sorgulayıcı bakışlarla süzdükten sonra ekledi: "Onun öğrencisi misin, kızımın?" "Bayan Petersen İngilizce öğretmenim," dedim. Tatmin olmuştu, ziyaret nedenimle ilgili başka bir bilgi vermem gerekmiyordu. "Stella," diye seslendi, açık kapıya dönerek tekrarladı: "Stella!" Stella geldi, babasının yanında olmama şaşırmışa benzemiyordu, belki de gelişimi görmüş,

bu karşılaşmaya hazırlamıştı kendini. Dışarı çıktı, kot pantolonla polo yakalı bir gömlek giymişti, “Bakıyorum ziyaretçin var baba,” dedi. Elinin teması, kayıtsız bir ‘hoş geldin’den daha fazlasını barındırmıyordu. “Sizi tekrar görmek ne güzel,” dedi resmi bir ifadeyle. Ne yadırgama, ne sitem, ne de kaçamak bir sevinç belirtisi.

Babası eve girmeye acele ediyordu, üşümüştü, kızının yardımı gerekiyordu. Stella onu kendine doğru çekip ayağa kaldırdı, sıkıca tutup sürükleyerek içeri götürdü. “Omurga problemi,” dedi giderken arkasına dönüp, “geçmişten bir hatıra.”

Yaşlı telsizci odasına gitmek istemişti, küçük bir mekândı, ayçiçeklerinin eğilerek selam verdiği pencerenin önünde bir tür çalışma tezgâhı vardı, üzerine örtü serilmiş eski model kanep duvara dayalıydı. Yaşlı adam tezgâhın önünde duran hasır koltuğa kendini güçlkle bırakıp tabureye oturmamı işaret etti. “Gemi maketleri mi?” diye sorarken içinde bir römorkörün çektiği rengârenk konteynerin bulunduğu cam şişeye uzandım. Ölümsüzleştirilmiş bir liman sahnesiydi. “Boş vakitler,” dedi, “vakit geçiriyorum böylece, bazen de kendime problem yaratıyorum.” İçinde bir yelkenli olan açık renkli şişeyi gösterdi, üç yelken direği de güvertede, yattık olarak duruyordu. “Bunları kaldırmam lazım,” dedi ve bazen üç yelkenli bir teknenin şişeye nasıl girdiğine şaşırıanlar olduğunu anlattı. “Çok basit: Önce geminin gövdesi şişeye konulur, ardından üst güverte parçaları ve yelken donanımıyla birlikte direkler ayağa kaldırılır. Son olarak da sanatsal dokunuşlara gelir sıra.”

O yaptığı işten söz ederken Stella’nın adımlarına kulak kabartıyordum, bir ara telefonla konuştuğunu duydum, mutfakta bir alet çalıştırdı, kapıya gelen birisine ya da postacıya bir şeyler söyledi. İçeri girip elindeki tepsiyi tezgâha bıraktığında, yalnız kalıp konuşabileceğimizden kuşku duymaya başlamıştım artık. Üze-

rinde *The Gardener* yazan büyük bir kupa ve bir şişe rom gördüm, *Captain Morgan*. Babası Stella'nın eline uzanıp hafifçe okşadı, "Teşekkürler çocuğum," dedi ve bana dönerek ekledi: "Rom çayı taçlandırır!" Stella servisi babasına bırakmadı, şişeyi kendisi açıp çaya bir parça rom ilave etti, babasının omzuna yoklar gibi usulca dokunarak, "To your health, Dad,"¹⁷ dedi ve "Sizin için de bir şeyler hazırladım Christian," diye devam etti kararlı bir tavırla, "yan tarafta."

Beyaz lake kitaplık, birkaç çekmecesini olan yeşil-beyaz çalışma masası, deri kaplı sandalye, iki hasır koltuk ve duvarda esrarengiz, büyük bir röprodüksiyon: *Bir Kraliçe Ülkesini Seyrediyor*. Masadaki defter yığınının yanında bir çay kupası duruyordu, üzerinde *The Friend* yazılıydı. Odandan etkilenmemiştim Stella, tanıdık gelmişti bana, en azından yabancı bir bölgeye girdiğim duygusuna kapılmamıştım. Yalnız kaldığımızda sarıldım ve öptüm onu, daha doğrusu öpmeyi denedim, ama geri çekilerek reddetti beni. "Burada değil, Christian, burada olmaz, lütfen!" Ellerimi gömleğinden içeri soktuğumda da direndiğini hissettim, tekrarladı: "Burada olmaz Christian, lütfen!" Oturdum, çay kupasına baktım, *The Friend* sözcüğünü yüksek sesle okuyarak varlığımı hissettirmeye çalıştım. Stella kayıtsız kaldı, beklediğim tepkiyi vermedi, bunun yerine, "Neden geldin?" diye sordu. Önce nasıl cevap vereceğimi bilemedimse de, ardından şöyle dedim: "Seni tekrar görmem gerekiyordu, ayrıca bir teklifte bulunmak istiyordum." Hoşgörülü ve yorgun bir ifadeyle bazı şeyleri dikkate almamı rica etti, kendisini ve başkalarını göz ardı etmememi istiyordu, nasıl devam edeceğimiz konusunda bir şey düşünüp düşünmediğini sordu: "Benim

17 Sağlığına baba. İng. (ç.n.)

için ne anlama geldiğini biliyor musun? Ya senin için anlamı?” “Dayanamıyorum artık,” dedim, “seni bir dakikalığına da olsa tekrar görebilmek uğruna öğretmenler odasının önünde nöbet tutmaya razıyım.” “İyi de,” dedi, “ya sonra? Veya şöyle soralım: Ya şimdi?” Bizi neyin beklediği konusunda uzun uzun düşündüğünü, her şeyi gözden geçirip bir sonuca vardığını anlatmaya çalışıyordun bana. Ya şimdi? Bu soru bir belirsizlikten kaynaklanabilirdi ancak, üzüntüden ya da çaresizlikten sorulurdu. “Belki de başka bir okula tayinimi istemeliyim,” dedi aniden, “bazı şeyleri kolaylaştırabilir bizim için.” “O zaman ben de gelirim.” “Ah Christian!” Başını sallayarak itiraz etti, sesi bağışlayıcıydı, söylediklerim onda yalnızca merhamet uyandırmıştı sanki. “Ah Christian!”

Masanın üzerindeki defter yığını beni rahat bırakmıyordu, ikide bir oraya bakıyordum, Stella’nın okuyup değerlendirdiğinden emin olduğum kompozisyonum da aralarındaydı, ama böyle bir durumda Stella’ya ilişmeye ya da görüşünü sormaya cesaret edemedim.

Babası ürkekçe seslendi ansızın: “Stella!” Bir kez daha, rica ederek: “Stella!” Stella yakmak üzere olduğu sigarayı kül tablasına koyarak beni odada yalnız bıraktı. Yaşlı telsizci tezgâhın başında da üşüyor olmalıydı, evde giydiği hırkasını istedi, sonra aralarında fısıldaştılar, konunun benim ziyaretim olduğunu biliyordum. Kompozisyon defterim en üstte değildi, olsaydı da almazdım zaten, çünkü masanın üstünde, defterlerin arkasında çerçeveli bir fotoğraf gördüm, sarışın, atletik bir adam, objektife bakışı buyurgan, rulo yaptığı gazeteyle fotoğrafçıyı tehdit eder gibi. Fotoğrafın köşesindeki yazıyı okudum: “Stella with love, Colin.”¹⁸

18 Stella’ya sevgilerle, Colin. İng. (ç.n.)

O anda değil, Colin'in kim olduğunu ve aralarında nasıl bir ilişki olduğunu o anda sormak istemedim. Yaşını tahmin etmeye çalıştım, benden çok büyük olamazdı. Kl tablasındaki sigarayı alıp yaktım, resmi incelemeye başladım, *Bir Kraliçe lkesini Seyrediyor* resmini, İngiliz bir ressama aitti, Attenborough olabilir. Kraliçenin lkesi alacakaranlıktaydı, yol yoktu, sokaklar yoktu, bir su kenarında evler olduğu hayal edilebilir. Ancak, gizli, ulaşılmaz âdeta.

Odaya dönüp beni sigaranı içerken gördüğünde glmsemiştin Stella. Ayağa kalkmama engel oldun, burası farklı bir alandı, sınıf değildi, içeri girdiğinde kalkmam gerekmiyordu. "Daha iyi," dedi, "bugün babam daha iyi."

Birkaç adım attı, çalışma masasının önünde durdu ve elini defterlerin üstüne koydu. Görüşlerini sormaya hâlâ cesaret edemiyordum. Zamanı, böyle düşünüyordum, zamanı kendisi belirlemeliydi. Duraksaması uzadıkça övgü beklememem gerektiğine daha çok emin oluyordum. Takdirlerini asla esirgemezdi, defterlerimizi geri getirdiğinde, çalışmalarımızdan söz ederken ve değerlendirmelerini gerekçelendirirken önce övgülerle başlardı. Yanıma oturmasını bekliyordum, ama böyle yapmadı, dışarıya baktı, uzaklara, bir şey arıyordu sanki, cesaret verecek bir şey, bir ilham. Kısa bir süre sonra yüzündeki ifadenin nasıl değiştiğini gördüm, bağışlayıcı değil de kaygılı bir ifadeyle, "şu an yaptığımı asla yapmadım Christian," dedi, "bunu karmaşık bulabilirsin, evet, aramızdaki bağı düşündüğümde, okuldaki durumumuz açısından hayli karmaşık. Sana söyleyeceklerimi sınıfta da syleyebilmeliyim." Stella konuşurken *Seeblick*'teki odayı ve paylaştığımız yastığı düşünmekten alıkoyamıyordum kendimi, nedenini bilemediğim

bir korku hissettim, belirsiz bir sancı, ancak uzun sürmedi, çünkü Stella yeni bir sigara yakıp odayı arşınlamaya başladı tekrar.

Söylediklerin, başlangıçta yalnızca bana özel değildi Stella, konuyla ilgisi olan herkese temel bir şeyler anlatmak istiyordun: “*Hayvan Çiftliği* uygulamalı bir fabl ya da uygulanabilir bir fabl, burada bazı şeyler dolaylı olarak anlatılıyor, ön planda görünenin ardında başka bir gerçek var, devrimin acınası hali denebilir buna.” Kitaplığın önünde durdu, raflara bakarak devam etti: “Hayvanlar için devrimin klasik talepleri tümüyle geçerli olmayabilir –daha çok ekmek, daha fazla özgürlük–, onların amacı insan egemenliğini sona erdirmek, sınırlı, somut bir hedef, buna da ulaşıyor zaten. Ama sonrasında, yeni bir uygarlık kurulurken sorunlar da başlıyor. Sınıfların oluşumuyla ve her birinin iktidar arayışıyla.”

Ardından bana dönerek, “Yeri gelmişken Christian,” dedi, “başlangıçları iyi ele almışsın, emirleri, sloganları; hayvanların yaptığı kanun duvarına değinmişsin, hepsi doğru ve yerinde, o korkunç kuraldan da söz etmişsin: ‘Bütün hayvanlar eşittir, ama bazı hayvanlar daha eşittir.’ Fakat değinmediğin ya da gözden kaçırdığın bir şey var: Devrimin sonucu, bazı devrimleri de belirleyen sonuç. Yöneten sınıftaki iktidar savaşları dikkatini çekmemiş, zaferden sonra başlayan eşi görülmemiş şiddeti fark etmemişsin ve son olarak Christian, burada insan davranışlarına ilişkin bir modelin meydana çıktığının farkında değil misin? Bir söz vardır, bilmiyor olabilirsin, ama çok şey anlatır: *Devrim kendi evlatlarını yer*. Özetle, devrimi hazırlayan nedenleri ele almışsın, ama başarısız olma nedenlerinden söz etmemişsin.”

Kendimi savunmaya çalışmadım, özellikle kaçındım, çünkü benden daha bilgili olduğunu görmüştüm, söylediklerinde tamamen haklıydı. Yine de bir sorunun cevabını öğrenmek istiyordum:

Bana verdiğin ya da vermeyi düşündüğün not. “Ödevim başarısız olmuşsa, iyi bir not beklememeli miyim?” diye sorduğumda omuz silktin, hafifçe azarlayan bir ses tonuyla, “Burası notların konuşulacağı yer değil,” dedin.

Stella bazı şeyleri karıştırmamamız gerektiğini, yaşadıklarımızı kabullenmesine ve ortak duygularımıza rağmen kendi alanındaki otoriteden vazgeçmeye hazır olmadığını anlatmak istemişti bana. “Notlar hakkında konuşamayız.” Öyle kararlı söylemişti ki bu sözü, düşüncesini değiştirmeye kalkışmadım, onu belinden kavrayıp kucağıma oturtmaya da cesaretim yoktu.

Telefon çaldığında odadan çıkmamı istemedi; konuşurken bana bakıyordun, neşeli ve rahatlamış görünüyordun, beklediğin telefondun. Stella’yı teknelerine alacak olan arkadaşları geliş tarihlerini konuşmak için aramışlardı, anladığım kadarıyla günü belirleyemiyorlardı, rüzgâr onlardan yana değildi. Birlikte denizaltındaki taş tarlalarına gitme teklifimi kabul etmedi. “Sonra,” dedi, “ben döndükten sonra.” Ayrılırken ziyaretimin kendisini çok şaşırttığını söyleyerek, ileride bu tip sürprizlerle karşılaşmak istemediğini belirtmiş oldu. Bahçeye çıkınca evin önünde dönüp arkama baktım, yaşlı telsizciyle birlikte el salladılar bana.

Tek başıma, sınıfta tek başıma açık çekmecenin önünde oturmuş, Stella’nın resmine bakıyordum. Benim hakkımda bilmediklerini anlatmak niyetindeydim ona, dalgakıranda atlattığım kazadan da söz etmek istiyordum, taşların nasıl yerleştiğini görmek için suyun altındayken, kepçeden kurtulan heybetli kaya parçasını, güçlü bir dalganın yardımıyla kendimi yana doğru atabilmemi ve bu dalga gelmeseydi kapana kısılacak olmamı.

Kapı o kadar sessizce açılmıştı ki, farkına varmamıştım, Heiner Thomsen, “Buradasın!” diye seslenerek hızla yanıma geldi.

Block'un talebiyle düşmüştü peşime, müdür benimle konuşmak istiyordu, hemen. "Ne istediğini biliyor musun?" "Hiçbir fikrim yok." "Nerede?" "Her zamanki yerinde." Çekmeceyi kapattım, Block'un alt kattaki odasına giden merdivenlerden ağır ağır indim. Selam vermedi, çalışma masasından kalkmadan, ona yaklaşmamı işaret etti yalnızca. Bakışlarından –bu araştıran, sorgulayan bakış– özel bir durum olduğunu anlamıştım. Beni hiçbir şey söylemeden uzun süre bekleterek burnumu sürtüyordu. İnce dudakları kıpırdadı, hazırlık yapıyor gibiydi, sonunda konuştu: "Belli ki bu anma törenini kendinize has bir şekilde sona erdirmek istediniz." "Ben mi?" "Bayan Petersen'in fotoğrafini almışsınız." "Bunu kim söylüyor?" "Pek çok kişi. Fotoğrafi alıp kazağınızın altına sakladığınızı görenler var." "Bir yanlışlık olmalı." "Hayır Christian, yanlışlık yok, neden böyle yaptığınızı açıklamanızı istiyorum. Bayan Petersen sizin İngilizce öğretmeninizdi." Stella'nın resmini aldığımı kabul etmeye hazırdım, ancak çalışma masasının önünde öylece dururken ona sunabileceğim hiçbir gerekçe gelmedi aklıma, en azından yalnızca beni bağlayacak bir bahane bulamadım. Kısa bir duraksamadan sonra, "Tamam," dedim, "fotoğrafi aldığımı kabul ediyorum, ortalıkta kalıp kaybolmasını istemedim, öğretmenimden bir hatıra olarak saklamak istedim, sınıfımızdaki herkes onu çok severdi." "Ama siz Christian, siz fotoğrafi yalnızca kendiniz için aldınız, öyle değıl mi?" "Fotoğrafın sınıfımızda durması gerek," dedim. Alaycı bir gülümsemeyle dinledi ve tekrarladı: "Yani sınıfınızda –neden müzik salonunda, geçmişte birlikte çalıştığımız diğeri meslektaşlarımıza ait portrelerin yanında değıl, neden orada değıl?" "Bunu yapabilirim," dedim, "hemen hallederim." Block büyük bir ciddiyetle bana bakıyordu şimdi, bildiklerinin sınırını ve benimle ilgili şüpheler-

rinin ne olduğunu kestirmekte zorlansam da, tahmin ettiğimden fazlasını biliyor olabilirdi. Belirsiz bir şüpheye maruz kalmak her şeyden daha zordu. Konuşmayı sona erdirebilme çabasıyla, isteğini yerine getirmeyi önerdim: “Eğer sizce de uygunsa Bay Doktor, fotoğrafın istediğiniz yere konulması için gerekeni yapmaya hazırım.” Başıyla onayladı, artık serbesttim. Arkamdan seslenip yeniden konuşmaya başladığında kapıya ulaşmıştım bile: “Söylemediklerimiz, söylediklerimizden çok daha önemli sonuçlar doğurur bazen Christian. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?” “Anladım,” dedim ve Stella’nın fotoğrafını bir an önce söylediği yere götürmek için hızla oradan ayrıldım. Tekrar, Stella, fotoğrafını tekrar kazağımın altında taşıdım, müzik salonuna giderken hiçbir soruya cevap vermedim, tüm karşılaşmalardan kaçındım. Raf dolu değildi, eski öğretmenlerden altısının resmi vardı, istisnasız hepsi de yaşlı adamlardı, içlerinden yalnızca biri mizah duygusuna sahip gibi görünüyordu, göğsünün önünde iki çapraz işaret bayrağı tutan, denizci üniformalı bir pedagog. Bizden çok önceleri biyoloji dersi vermiş olmalıydı. Stella’nın resmini onunla köşeli yüzlü bir başkasının arasına yerleştirdim, komşuluk ilişkileri hakkında kafa yormaya kalkışmadım, yerini bulmuştum ve bu kadarı yeterliydi şimdilik.

Bakışlarından ihtiyaç duyduğum ya da ihtiyacım olduğuna inandığım bir şeyi geri almıştım, bir temasın ani mutluluğu, tekrarlanmak isteyen bir sevinç. O anda fotoğrafının yalnızca bana ait olduğuna emindim artık. Kumsaldaki aydınlık, Stella’yı Claus Bultjohan’dan ödünç aldığım kaplumbağa model Volkswagen’de –babasına ait üstü açılabilir bir arabaydı– beklediğim o pazar gününün göz kamaştıran ışıkları. Bultjohan’ın babası televizyon çekimleri için İskandinavya yollarındaydı, her nasılsa Rus sınırından

göçmen olarak geçme hakkı tanınan Laponyalılara ilişkin bir belgeselin peşinde. Stella'yı evinde ziyaret ettikten sonra onunla randevulaşma girişiminde bulunmamıştım, çünkü insana güven veren bu yaz havasında bir şeyler okumak ya da güneşlenmek üzere tek başına kumsala gideceğini biliyordum, oturduğu eve makul bir mesafede durup beklemeye karar verdim. Arabada Benny Goodman dinliyordum. Yavaşça onu takip ettim, mavi-sarı desenli plaj elbisesini giymiş, çantasını omzuna asmıştı. Kendinden emin, hızlı adımlarla yürüyordu, tütsülenmiş balık ve gazete satan büfeye yaklaşmıştı ki, ansızın yanında durdum, yüzünde bir isteksizlik sezdim, ama hemen ardından bu ifadenin yerini şaşkınlık ve afallamanın aldığını da fark ettim. "Ah, Christian," dedi yalnızca, kapıyı açtım, kısa bir duraksamadan sonra arabaya bindi.

Aceleyle yan koltukta duran fotoğraf makinesinin üzerine oturmuştu. "Aman Tanrım, bu da ne?" "Ödül," dedim, "bir yarışmada kazandım, beşinci olmuştum." "Peki, nereye gidiyor?" sorusunu, "Görmeye değer bir şeyler olan her yere," diye cevapladım.

Boya isteyen –önce paslarından arındırılmaları gerekiyordu– deniz işaret levhalarının alt tarafında durduk. Burada birkaç fotoğraf çekme teklifimi neşeyle karşıladın, otururken, ayakta, kolların kenetlenmiş dururken coşkuyla katıldın bu oyuna, hurdaya çıkmış bir şamandırayı kucaklayacak denli taşkın hatta, ancak radyatörün önünde poz vermeni istediğimde, yalnızca bu isteğimi kabul etmeyip geri çevirdin. Radyatörün üzerinde oturuyordun –özel olarak seçilmiş kızların araba fuarlarında yaptıklarından farklı değildirüzgâr esip de eteklerini havalandırdığında ve uçuk mavi iç çamaşırın görüldüğünde itiraz edip, "Hayır, Christian," dedin, "o kadar da değil!", ardından da fotoğrafları nerede tabettireceğimi sordun. Onların bir tek bende kalacağına dair söz verdim sana.

Stella da benim fotoğrafımı yalnızca bir defa çekti o pazar günü. Gazinonun yanındaki balık lokantasında oturuyorduk; terastaki masaların hemen hepsi doluydu. Stella menüyü birkaç kez okudu, onu karar verirken izlemek çok eğlenceliydi: Deri kaplı menüyü kapatıyor, tekrar açıyor, okuyor, seçiminden vazgeçip yeni bir karar veriyordu. Arayışlarının, seçimlerinin ve vazgeçişlerinin beni eğlendirdiğinin farkındaydı, çünkü sipariş vermeden önce, “Kararsızlığı seviyorum bazen”, dedi, “seçim yapma imkânımın olmasını...” Finkenwerder usûlü domuz yağında kızartılmış dil-balığı ısmarladık, yanına da patates salatası.

Balık ayıklama becerime hayran kaldı, özellikle de sırt fileto-sunu uzunlamasına keserek kılçıktan ayırmama, aynısını yapmayı denediyse de başaramadı, tabağını önüme alıp balığını ben ayıkladım. Kılçığı iki elimle tutup dikkatle ve keyfini çıkararak sıyırmamı, havaya kaldırıp sallamamı ilgiyle izledi. Gülerek döndü, yine gülerek yüzüme baktı, “Çok güzel Christian,” dedi, “böyle kal, bunu kaydetmeliyiz.” Fotoğrafımı çekti, ağzımı açıp kılçığı dudaklarıma yaklaştırmamı istedi ve bu pozunu tekrar çekti. Birlikte de fotoğraf çektirmemizi teklif ettiğimde bir an duraksadı, böyle yapmasını bekliyordum, ama kabul etti, yemekten sonra kumsalla gittik, terk edilmiş kumdan kalelerin arasında bir yer aradık ve deklanşörü otomatige ayarlayıp birlikte fotoğraf çektirdik. Bu fotoğrafın ne gösterdiği ya da ne göstereceği, Stella’yı da beni de düşündürmüyordu: Yazlık giysilerimizle oturuyorduk kumsalda, birbirimize yakındık, keyifli görünmeye çalışıyorduk, en azından durumdan hoşnuttuk. Dile getiremesem de içimden geçirdim: Seni seviyorum Stella! Onu daha iyi tanımak istediğimi de düşündüm. Birisini sevdiğini anladığında, bildiklerinle yetinemiyor-

sun. Sen plaj çantandan çıkardığın Faulkner'in *Light in August*¹⁹ kitabını uzatırken âdeta özür dilercesine bu yazarı okumam gerektiğini söylediğinde, "Neden?" diye sordum, "Neden okumam gerekiyor? Okuma programımızda yok ki..." "En sevdiğim yazar," dedin, "bu yaz başucu yazarlarımdan biri." "Onda ne buluyorsun?" "Gerçekten bilmek ister misin?" "Seninle ilgili her şeyi bilmek isterim," dedim ve sen bir anda Faulkner'in dünyasına götürüverdin beni, Mississippi'deki vahşi doğaya, bıçkı tezgâhları ve pamuk işleyen çırçır fabrikaları devreye girip bölgedeki her şeyi değiştirene dek ayıllarla geyiklerin egemen olduğu, keseli sıçanları ve zehirli yılanlarıyla bilinen bakir topraklara. Faulkner'in roman kahramanlarını da anlattın, vahşi doğaya kendi kurallarını koyan ve güneyin kötü kaderine katkıda bulunan efendilerle köleleri.

Zevkle dinliyordum onu, konuşması sınıftakinden farklıydı, duraksıyordu bazen, didaktik değildi, kendimi Stella'nın bir meslektaşı gibi hissediyordum neredeyse, konuşma tarzı biraz şımartmıştı beni. İlk fırsatta sevgili yazarını okumaya karar verdim, en azından okumayı deneyecektim. Bir süre konuşmadan yan yana uzandık, dönüp yüzüne baktım, gözleri kapalıydı. Stella yastıktaki halinden daha da güzeldi, ara sıra gülümsediğini görüyordum. Ne düşündüğünü çok merak etmeme rağmen sormadım, Colin'in kim olduğunu sordum yalnızca, kısaca cevapladı, meslektaşıydı, bir eğitim seminerinde tanışmışlardı, Bremen'de bir okulda ders veriyordu şimdi. Bir ara yüzünde bir beklenti ifadesi belirdiğinde, aklımdan neler geçtiğini tahmin etmeye çalıştım. Beni düşünüyor da olabilirdi, elini göğsüme koyarak önsezimi doğruladı. İnsan yanında olan birini de düşünebilir.

19 Ağustos Işığı. İng. (ç.n.)

Bizi bulanın kim olduğunu bilmiyorum, belki Heiner Thom-
sen ya da onun grubundan, voleybol oynamak için kumsala ge-
lenlerden biriydi, gelişlerini sesleriyle haber verdiler. Birden or-
talık sessizleşti, hemen ardından kumdan kalelerin arkasında iki
büklüm eğilerek ilerleyen ve gizlenecek bir yer arayan karaltıları
fark ettim. Okulda bir şeyler anlatabilmek için, görebilecekleri
her şeyin peşindeydiler. Sınıf arkadaşlarım konusunda Stella'yı
uyarmama gerek kalmadı, olan bitenin farkına varmıştı, göz kır-
parak ayağa kalktı ve ağır adımlarla kumdan kalelere doğru yürü-
dü. O sırada biri doğruldu, ardından iki ve üç kişi daha, suratları
bir karış, suçüstü yakalanmış olmanın hırçınlığıyla dikiliyorlardı
orada. Sonunda içlerinden biri selam vermeyi akıl etti. "Bazen
kumsalda biraz zaman geçirmek iyi oluyor," dedi Stella neşeyle,
saklanmalarını olağan karşılamış gibi davranıyordu, "isteyen bize
katılabilir." Katılmak isteyen olmadı.

O anda sana hayran kalmıştım Stella, voleybol oynama teklif-
lerini kabul ettiğinde seni sevgiyle kucaklamayı ne çok isterdim.
Sevinçle el çırpıyorlar, iki taraf da kendi takımında olmanı istiyordu.
Sana, gözlerimi ayırmadan yalnızca sana bakma arzusu duyuyor,
tekrar aynı yastığı paylaştığımızı, sana sarıldığımı ve göğüslerini
sırtımda hissettiğimi hayal ediyordum elimde olmadan. Takımına
büyük destek olmana rağmen –servis atışlarında kimse senin ka-
dar başarılı değildi, kimse senin kadar isabetli atamıyordu topu-
yenilmekten kurtulamadın. Bir sonraki oyuna da katılması için
Stella'yı ikna etmeye çalıştılar, ama o nazıkçe reddetti, eve dön-
mesi gerekiyordu.

Stella emniyet kemerini bağlarken sınıf arkadaşlarım arabanın
çevresinde durmuş, bizi izliyor, dalga geçip laf atıyorlardı bana,
bazıları arkamızdan ıslık çaldılar. Doğrudan Stella'nın evine git-

tik. Yaşlı telsizci bahçedeki bankta değildi bu kez, iki pencere de açıktı. Motoru kapattım, eve girene dek ona eşlik etmemi isteyeceğini umuyordum. Bir şey söylemeyince şişme botla taş tarlalara gitmeyi önerdim. Stella beni kendine çekip öptü. “Arkadaşlarım geldi,” dedi, “tekneyle çıkacağız.” “Ne zaman?” “Belki yarın, öyle umuyorum. Kendime birkaç gün ayırmaya ihtiyacım var.” “Öyleyse daha sonra?” “Evet Christian, daha sonra.” Arabadan inmeden önce tekrar öptü beni, kapının önünde durup el salladı, öyle üstünkörü, laf olsun diye değil, aksine ağır ağır, bu ayrılışı kabullenmemi sağlamak istercesine. Biraz da beni teselli etmeye çalışıyordu belki. O zaman ilk kez Stella’yla birlikte yaşamayı düşündüm. Aniden aklıma gelen, cesur bir fikirdi; bugün anlıyorum ki, beni Stella’ya bağlayan her neyse, onun bitmesinden duyduğum korku yaratabilirdi bu düşüncüyü ancak, makul değildi. Özlem nasıl da kendiliğinden ortaya çıkıyor zaman içinde.

Hirtshafen, tekneyle çıktığın günden sonra ıssızlaştı benim için. Sonja görmüştü gidişini, seni alıp *Polarstern*’e²⁰ götürmek üzere kumsala bir bot yolladıklarını ondan öğrendim. Teknenin sahibi başka bir isim bulamamıştı anlaşılan. Gitmiştin. Dolaştım, paslanmış işaret levhalarının yanında oturdum, çam ağaçlarının orada ve ahşap iskelede, ne yapacağımı bilmememe rağmen *Seeblick* oteline de uğradım. Bir öğleden sonra Stella’nın babasını ziyaret etmeyi göze alabildim. Bu ziyaret için hiçbir gerekçem yoktu, gitmek istiyordum, çünkü orada Stella’nın varlığını hissedeceğimi umuyordum. O sırada mektubu geldi.

Katarina’yı temizlemiş, yorgun argın eve dönmüştüm ki, “Sana bir mektup var Christian,” dedi babam, “Danimarka’dan.”

20 Kutupyıldızı (ç.n.)

Hızla fırlayıp yukarıya, odama çıktım, yalnız kalmak istiyordum. Gönderen, kendini pek önemsemiyordu ve saklanmaya çalışıyordu anlaşılan, zarfta Stella P., Ärö Adası yazıyordu yalnızca. Bu belirsizlik bir cevap beklemediğini getirdi aklıma hemen. Mektubu başından başlayarak okumadım, sonunu merak ediyordum çünkü, okuduğumda mutlu oldum: “Hope to see you soon, best wishes, Stella.”²¹ Öylesine sevinmişim ki, tamamını okumadan önce mektubu saklayacağım bir yer arayıp buldum.

Rüzgârın dindiğinden söz ediyordun, sakın bir koyda yüzmenin mutluluğundan ve başka bir adada deniz bilimleri müzesine gittiğinizden ve orada gördüklerinizden: İçi doldurulmuş bir vatoz, karaya vurmuş dev bir mavi balina, ayrıca çok sayıda akvaryum, papağanbalıkları, mercanlar ve küçük kırmızı balıklar, en çok hoşuna giden –bunu okuduğumda gülümsemekten alıkoymadım kendimi– ringabalığı filetosu yiyen kralyengeçleriydi, evrenin en yavaş yemek yiyen yaratıkları olarak tanımlamıştın onları, beslenmelerini izlemek bir sabır sınavıydı. Denizatlarına da değinmiştin, hep mutlu görünen denizatlarına. Stella’nın mektubunu saklamak için İngilizce gramer kitabımdan daha iyi bir yer bulamamıştım, mektubu katlayıp kitabın arasına koyarken düşündüm, ileride neler yaşanacağını bilmeden hayaller kurdum, geçmişe dönüp tekrar eskisi gibi olduğumuz ve birbirimize, “Biliyor musun?” diye başlayan sorular sorduğumuz meçhul bir günün, yan yana oturup mektubu birlikte okuduğumuz, bu mektubun neşelenmemize ne çok fırsat yarattığına şaşırdığımız belirsiz bir günün hayalini.

21 Yakında görüşmek umuduyla, en iyi dileklerle. İng. (ç.n.)

Stella'yı ilk kez o zaman gördüm rüyamda, düşündürücü bir rüyaydı: Sınıfa geç giriyordum, herkes çoktan gelip oturmuştu, alaycı ve meraklı bakışlar bana yönelmişti, pis pis sırtlıyorlardı, yerime geçtiğimde tahtaya bakmamı istediler. Büyük harflerle, please come back dear Stella, Christian is waiting for you,²² yazılıydı tahtada. Koşarak gidip yazıyı sildim, yüzlerindeki sinsi ifade, galibiyetlerine inandıklarını gösteriyordu.

Beklemek, dönüşü beklemek –ara sıra beklemeye mahkûm edildiğimi ve buna alıştığımı düşünmeme rağmen, Stella'nın yokluğuna dayanmak çok güçtü. Öğleden sonraları *Seeblick* müşterilerine *Katarina*'yla geziler düzenliyordum, genellikle de Kuş Adası'na. Buraya küçük bir iskele yapılmıştı. Yolcularımı adanın çevresinde dolaştırıyor, onlara kuş gözlemcisinin kulübesini gösteriyor, yalnızlığını seven ve bu yalnızlığı bir tek evcilleştirdiği martıyla –vurularak yaralandığından beri uçamıyordu artık– paylaşan yaşlı adamı anlatıyordum.

Tekneye binip giriş ücretini öderken de tanıdık gelmişti bana, sonra –kıç tarafta bir yer ararken– onun Colin olduğundan şüphem kalmamıştı neredeyse, Stella'nın odasında fotoğrafını gördüğüm adam. Ekose bir gömlekle keten ceket giymişti, Colin'e benzerliği şaşırtıcıydı, ama konuşmaya başladığında, yanında oturan iriyarı kadına dönüp el kol hareketleriyle bir şeyler anlatırken –deniz kazalarında yapılması gerekenler olabilirdi– kuşkuya kapıldım, kısa sürdü gerçi, çünkü çekingen bakışlarla beni incelediğini gördüğümde, Colin olduğundan emindim artık, Stella'yla karşılaşmak umuduyla gelmişti buraya. “Stella with love, Colin.” İskeleye yanaştığımızda yaşlı yolcuların inmelerine yardım etti,

22 Lütfen geri dön sevgili Stella, Christian seni bekliyor, İng. (ç.n.)

yürüyüş sırasında en fazla soruyu soran oydu, martı yumurtası sevdiğini öğrendik, mümkün olsa birkaç tane toplamayı da isterdi, ama uygun zaman değildi.

Kulübenin orada değil de, denizden sürüklenerek gelmiş bir ağaç kütüğünün üzerinde oturup kumsalda izler bırakan dalgaları seyrederken başladı sorun, nefes darlığı, öksürdü, boğazını tutmuş, bir vidanın dönüşünü andıran sert hareketlerle nefes almaya çalışıyordu. Sorgulayan bakışlar yoktu karşımda bu kez, yardım istercesine bakarken cebini yokladı. “Neyiniz var, iyi değil misiniz?” “Spreyim,” dedi, “*Sanastmax*, ilacımı otelde unutmuşum.” Yolcularla konuştum, otele dönmek isteyen olmadı. Onu tekneye çıkarıp *Seeblick’e* geri götürdüm. Resepsiyondaki görevli hâlâ güçlkle nefes alan müşterisini bir koltuğa oturttu, neye ihtiyacı olduğunu sordu –“komodinin üzerinde, inhalatör komodinin üzerinde”– ve bankodan oda anahtarını alıp hızla merdivenlerden çıktı. Colin’e benzeyen ve şimdilik Colin olduğunu varsaydığım adamla yalnız kaldığımda, kesin sonuca ulaşmaya karar verdim, sandalyemi yaklaştırarak yanına oturdum, güçlkle dile getirdiği teşekkürlere gerek olmadığını ifade ettim. Hirtshafen kumsal şenliğini anlattım ona, buraya biraz daha erken gelmiş olsaydı katılabileceği şenliği, her yerden gelenler oluyordu, öğretmenlerim de ilgisiz kalamıyordu bu şenliğe. Oralı olmadı, daha fazlasını öğrenmek istemiyordu, ama yine de ara sıra beni incelediği duygusuna kapılıyordum. Durum resepsiyon görevlisinin geri dönmesiyle kesinlik kazanabildi ancak. İnhalatörü getirdiğinde, “Sizi telefonla aramışlar Dr. Cranz,” dedi görevli, “Hanover’den. Araba yarın geliyor.” Otelde kaldığım gecenin sabahında, erken saatlerde karşısına çıkıp onu şaşırtmış olmama rağmen dikkatini çekmemiştim, karşılaşmamızı hatırlamamış gibi görünüyordu.

Evde tekrar okudum Stella'nın mektubunu, birkaç kez üst üste, kuş gözlemcisinin kulübesindeki anılarla yüklü, Stella'ya yazmaya karar verdim, bunu yapmalıyım. Duraksamadan yazmaya başladım: "Çok sevgili Stella". Hirtshafen'in onun yokluğunda ne kadar hüznü olduğunu anlattım, "yaşlı insanlar, sıkıcı tekne gezileri, ezeli balık kokusu ve hiç değişmeyen, yalnızca gitgide serinleyen doğu rüzgârı". Yazdıkça beni daha çok etkisi altına alan, hatta mutlu eden planımdan da söz ettim. İkimiz için bir plan yapmıştım. "Düşünsene Stella, kuş gözlemcisinin kulübesine taşınmışız, sen ve ben, iskeleye bir tabela koyarım: 'Buraya bağlanmak yasaktır.' Çatıyı onarırım, kapıya sürgü takarım, odun taşıyıp ocağı yakarım, tekne malzemeleri satan dükkândan birkaç kutu konserve alırım ve kuru erzak. Hiçbir eksiğimiz olmaz," diye yazdım. Son olarak birlikte nasıl yüzeceğimize değindim, hepsinden önemlisi de, uyandığımız anda birbirimize kavuşacağımızı, birbirimiz için var olacağımızı ekledim. Dipnot olarak bir cümle geldi aklıma: "Belki de birlikte yaşamayı öğrenebiliriz." Önce "yours sincerely"²³ diye imzalamayı düşündüm, ama sonra "yours truly, Christian"²⁴ demeyi tercih ettim. Mektubu bir zarfa koydum ve İngilizce gramer kitabımın arasına yerleştirdim. Sonrası için.

Hâlâ mektubu düşünürken aşağıdan seslenildiğini duydum. Kısa, buyurgan. Babam açık pencerenin önündeydi, elindeki dürbünle koyu işaret etti: "Baksana Christian." Mavnamızı ve ona yakın bir mesafede duran römorkörümüz *Ausdauer*'i gördüm, halatla birbirlerine bağlıydılar, halat gergin değildi, tersine gevşekçe sallanıyor, suya batıp çıkıyordu. Dürbünle baktığımda mavnanın

23 İçtenlikle. İng. (ç.n.)

24 En içten duygularımla. İng. (ç.n.)

yüklü olduğunu fark ettim, Frederik römorkördeydi, arka tarafta, elindeki gönder kancasıyla bir şeyi itmeye ya da çıkarmaya uğraşıyordu. “Haydi gel,” dedi babam, şişme botun bulunduğu iskeleye gittik, denize açıldık ve römorköre yanaştık.

Babam nasıl da çabucak kavramıştı olup bitenleri. Frederik’in römorkörün uyarı işareti konulmamış bir balık ağına takıldığını söylemesine ihtiyaç kalmadan, deniz gözlüğüyle dalgıç bıçağını bana uzatmıştı bile. “Aşağıya inip bakıver.” Pervane hızla dönerken ağa takılmıştı, ağı yukarıya çekmiş ve dolanmış, ardından da durmuş olmalıydı. Ağdan kopmuş bir parça denizde yüzüyordu. Yüzeye çıkıp dipteki durumu bildirmeye gerek görmeden doğrudan işe koyuldum, ağa takılmış uskumruyu gördüm, bir torpido tarafından atılmış gibi sıkışıp boğulmuştu. Ağı keserek balığı çıkardım, arada yüzeye çıkıp nefes alarak, balmumuyla kaplı gibi görünen sert ipi kestim. Bıçağın bir testere ucu olsaydı, pervaneyi dolanmış ağdan kurtarmam daha kolay olurdu, oysa şimdi tüm gücümle bastırarak kesebiliyordum ancak. Dolaşıklığı çözene dek uğraştım. Babam ve Frederik beni takdirle karşıladılar ve birkaç kelimeyle ne yapacakları konusunda anlaştılar.

Römorkörün motoru çalışır durumdaydı, yavaş, çok yavaş hareket ederek yola koyulduk, yük gemisine bağlı olan gevşek halat titreşerek yükselip sudan çıktı, gerildi, halata o kadar çok yük bindi ki, yük gemisi de hareket etti, döndü ve römorkörün rotasına girdi. Dalgakıranı yükseltmek için yükümüzdeki son taşları limana götüreceğimizi sanıyordum, oysa babamın planı farklıydı. Dalgakırana gelmeden çapayı attık, Frederik vincin başına geçti, her zaman yaptığı gibi kepçeyle her bir taşı havaya kaldırıp güvertenin dışına yönlendirerek suya indirdi. Dibe dalıp taşların durumunu kontrol etmem gerekmedi bu kez, babamın kısaca ver-

diği bilgiye göre, taşların dibe yerleştirilmesi, açıktan gelen dalgaların ilk şiddetini kırmak ve onları daha sonra, liman girişindeki dalgakıranda yok etmek için yeterli olacaktı. Yaptığımız işin etkisi hemen görülmüyordu, ama yükün çoğu indirilince, o zamana dek miskin bir tempoyla gelen dalgalardaki değişim fark edilmeye başlandı, geriliyor, birbirlerinin üzerine atılıyor, kabarcıklar çıkararak alçalırken gitgide öylesine zayıflıyorlardı ki, bir daha güç kazanıp toparlanamayacak kadar yorgun düşüp yok oluyorlardı.

Kuş Adası'nda bir sandal görüldü, ağır kürek darbeleriyle ilerleyerek Hirtshafen'e yöneldi, aniden bize doğru döndü, kürekçi birkaç kez el sallayarak yanımıza gelmek istediğini işaret etti. Babam dürbününü indirdi, "Mathiessen," dedi, "ihtiyar kuş gözlemcisi." Ardından da yaşlı adam güverteye çıkarken ona yardımcı olmamı işaret etti. Hafifçe soru sorar tarzda, birbirlerinin adını söyleyerek el sıkıştılar: Wilhelm? Andreas? Onların selamlaşma biçimi böyleydi. İki eski arkadaş rom içtiler, ev halkının nasıl olduğunu, gelecekle ilgili planlarını ve sağlık durumlarını konuştular, bu arada Mathiessen'in çalışmasını sona erdirdiğini öğrendim. "Toplandım Wilhelm," dedi, "romatizma. Gözlemevi şimdilik boş." Az önce kulübeye son kez gitmiş, birkaç özel eşyasını ve geçmiş yılın kayıtlarını almıştı. "Fazla bir şey çıkmadı ortaya." Hoher See'de²⁵ bir askerin hayatını kaybettiği kurtarma tatbikatı hakkında konuşulduktan sonra Mathiessen'i Hirtshafen limanına götürmekle görevlendirildim. Şişme botta yanıma oturdu, piposunu gut hastalığı yüzünden eğri büğrü olmuş parmaklarının arasında, bir saldırıdan korumak istercesine sıkı sıkı tutuyordu, bir ara gözlerini kapattı. Kulübesine ne olacağını sor-

25 Almanya'nın Vorpommern-Greifswald bölgesinde bir göl. (ç.n.)

mama kayıtsız kalarak omuz silkti. Satmayı düşünüp düşünmediğini sorduğumda ise, “Böyle bir şey satılmaz Christian,” diye cevap verdi. “Öylece kalacak mı orada?” “Bence kalabilir, belki sığınak olur birilerine ya da konaklama yeri.” “Konaklama yeri mi?” “Evet, kötü havalarda.” “Buralarda yolunu şaşırın pek olmuyor.” “Öyle deme, kısa bir süre önce birileri gelmiş, sığınacak bir yer arıyorlardı herhalde, belki de yalnız kalmak istemişlerdi, kendileriyle baş başa –hemen anlarım, hissedirim bunu.” Başını salladı, söylediklerini onaylaması gerekiyordu anlaşılan. “Peki,” dedim, “bir şeylerin kaybolduğu oluyor mu bazen?” “Asla,” dedi, “şimdiye dek hiçbir şey kaybolmadı, bu da ilginç geliyor bana. Unuttukları oluyor bazen, evet, bir mendil, bir parça çikolata ya da saç tokası, ama barınak arayan hiç kimse bir şey almıyor –böyledir oğlum, hep böyle olur.” Yola çıktığımızda olta atmıştı denize, uzun bir misina, ucunda balık şeklinde iki suni yem, limana girmek üzereyken oltayı çekti, iki zargananın yakalanmış olduğunu görünce sevindi. Botu bağladıktan sonra balıkları bana verdi, “Eve götür Christian,” dedi, “annen bunları jöleye yatıracaktır. Bu ufaklıklara jöle yakışır. Annene selamlarımı ilet.” Veda olarak omzuma bir şaplak indirdi.

Stella’yla sahildeki kumdan kalelerinin arasında çekilmiş fotoğrafımız günlerce odamda durduğu halde annemin dikkatini çekmemişti, alıp bakmadı, soru sormadı. Yalnızca bir kez ışığa tutup dikkatle inceledi –Orwell hakkındaki ödevimi hazırladığım gündü. Tekrar yerine koymak üzereyken birden aklına bir şey gelmiş gibi pencerenin kenarına oturdu, fotoğrafı yüzüne yaklaştırdı, bana baktı, sonra tekrar fotoğrafa, gidip gelen bakışları henüz bilmediği bir şeyi ortaya çıkarmaya ve anlamaya çalışıyordu sanki. Yüzünde bir hoşnutsuzluk ifadesi belirdi, artık –şimdiye

dek olduğunun tersine— benimle ilgili her şeyi bilmediğini ve bazı açılardan elinden kayıp gittiğini kabullenmek zorundaydı. Eski alışkanlığıyla beni hayal kırıklıklarından, hatalardan ve acılardan koruyabilmek için her şeyi bilmek konusunda ısrar ediyordu. Hiç konuşmadan dalıp gitti fotoğrafa, dikkatini çekecek özel bir durum yoktu oysa, tam bir şeyler söylemeyi aklımdan geçiriyordum ki, tespitini dile getirdi, temkinliydi: “Senden büyük görünüyor Christian, yanındaki kadın.” “İngilizce öğretmenim,” dedim, “kumsalda tesadüfen karşılaştık.” “Hoş bir kadın,” dedi annem, “çocukları var mı?” “Bildiğim kadarıyla evli değil.” “Çok hoş bir kadın,” diye tekrarladı. Bu sözlerin ardından anneme bir teklifte bulunmaya cesaret edebildim: “Bir itirazın yoksa, onu kahve içmeye çağırabilirim.” “Öğretmenini mi?” diye sordu annem, inanmamış gibi. “Neden olmasın?” dedim. “Davet edersem mutlaka gelir, çok cana yakındır.” “Belli oluyor,” dedi annem ve ekledi: “Aranızın iyi olduğu da belli!” Başka bir şey söylemeden fotoğrafı yerine koydu, saçlarını okşadı ve beni yalnız bıraktı.

Dışavurduğundan daha fazlasını nereden bildiği ya da bilmediği halde sezmesi, hissetmesi onun sırrıydı. Yatak odasında benim hakkımda konuşuyorlardı, eve geç gelmişlerdi ve aralık kapıdan tesadüfen duymuştum konuşmalarını.

Babam fotoğrafı fark etmemişti henüz, Stella’yla ikimizin fotoğrafını masamın üzerine koymuş olmamı doğal karşıladı önce. “Ah Jutta,” dedi anneme, “sıkça rastlanan bir durum bu, her delikanlı öğretmenine taparcasına hayranlık duymaya meyillidir, özellikle de güzelse.” “Keşke yalnızca hayranlık olsa,” dedi annem, “buna hiçbir itirazım olmaz, ama inan bana, Christian’da fazlası var, çok daha fazlası.” “Fazlası ne olabilir ki?” “Nasıl oturmuşlar kumsalda el ele, öğretmeniyse el ele, bakışarak: Birbirlerini bek-

lermiş gibi! İnan ki böyle.” “Belki de Christian ona âşık olmuştur. Öğretmenini tanıyorum, çok hoş bir kadın.” “Fotoğraf her şeyi gösteriyor zaten! Sarmaş dolaş oldukları o kadar belli ki... Yani demek istediğim, bir şeyler düşünmen gerek.” “Christian on sekiz yaşında Jutta.” “Bak işte,” dedi annem, “ve bu öğretmen, ondan çok büyük olmalı.” “Yani? Yaş farkının da avantajları vardır bazen.” Kısa bir sessizlikten sonra babam değişik, neşeli bir ses tonuyla, “Bu konuda seninle konuşmuştuk bir kez, uzun süre önceydi,” dediğinde gülümsemekten alıkoyamadım kendimi. Babamın iması üzerine ortak bir deneyimlerini hatırlamak da annemi rahatlatmamıştı, okul arkadaşım Christine’den söz etti, beni mangal partisine götürmek niyetiyle evden almaya gelen, ama her seferinde eli boş dönen Christine. Babam cevap vermeden önce biraz düşündü: “Bazen böyle olur, neler yaşadığını anlayamazsın, savunmasız kalırsın bazen.” Farkında olmadan doğrulup yatağımda oturdum, babamın bu şekilde konuştuğunu hiç duymamıştım o güne dek, kapıyı biraz daha aralamayı düşündüm, ama yapmadım, çünkü birbirlerine iyi geceler dilediler, konuşacak bir şeyleri kalmamış olmalıydı.

Hemen ertesi sabah annemin ne gördüğünü anlamak için fotoğraflarımıza bakmış olmam, eminim ki seni şaşırtmayacaktır Stella, ancak onu haklı çıkaran ya da sezgilerini doğrulayan hiçbir şey bulamadım.

Kendimi Stella’ya daha yakın hissetmek umuduyla Orwell’le ilgili yazılara döndüm tekrar, kitabı tümüyle anlayamadığımı, bazı eksiklerim olduğunu kabul ediyordum, ama yazarın *Hayvan Çiftliği*’ne ilişkin yorumlara yaklaşımı düşündürücüydü. Kitabının her türlü dikta rejiminin oluşumuna ve uygulamasına dair bir örnek olarak görülmesini bekliyordu –tek istisna Rus dik-

tatörlüğüydü. Bu diktatörlük, aşağılayıcı bir değerlendirmenin konusu olamazdı. Stella'yla bu meselenin yanı sıra olağanüstü durumlarda, örneğin savaş halinde basın özgürlüğü sorununu da –Orwell'in de yaptığı gibi– konuşmaya karar verdim. Konuyu sınıfta tartıştığımızı hayal ettim, herkesin görüşünü dile getirmeye gönüllü olduğu bir tartışma. Ama iş oralara gelemedi.

Hirtshafen'in konferans bölgesi statüsüne yükseltilmesiyle kış uykusundan nasıl uyandığını düşündüm tekrar, yedi ülkeden gelen balıkçılık uzmanları görüşlerini tartışıp bir sonuca varmak, öncelikle de hükümetleri için tasarılar oluşturmak amacıyla burada buluşmuştu. Uzmanlar –ikisi bakan düzeyindeydi– *Seeblick*'te kalıyorlardı, otelin önünde gece gündüz yeşil bir Volkswagen minibus bekliyordu. Her yer bayraklarla donatılmıştı.

Stella'nın bu olay sırasında açıkça benim tarafımda olacağı asla aklıma gelmezdi, sözleriyle değil, davranışıyla. İskoç uzmanın, gribe yakalanan simültane çevirmeninin yerine Stella'yı gözlerine kestirmişler ve yedek çevirmen olmasını rica etmişlerdi. Stella bu tekliften dolayı sevinmiş olsa da biraz da tedirgindi, canı sıkılmıştı, çünkü balık çeşitlerini yeterince bilmediğinin farkındaydı. “Görüyorsun Christian, öğrenmenin sonu yok.” Kırlangıçbalığının İngilizcesini öğrenmişti, dilbalığının, levreğin, uskumrunun ve ringabalığının doğru karşılıklarını bulduğundan emindi. Konferansın açılışı, pek çok yönden şaşırtıcı olmuştu benim açımdan. Yedi ülkeden gelen balıkçılık uzmanlarının selamlaşmaları öylesine içten ve coşkuluymuş ki, birbirlerine uzun süredir hasret kalmış ve yeniden buluşmanın yarattığı sevincin tadını doyasıya çıkarıyor gibiydiler. Tokalaşmaları, sırtlarını sıvazlamaları, kucaklaşmaları ve seslenişleri: *Seeblick* otelinin terasında dört gözle beklenen bir aile şenliği yapılıyordu. Delegeler büyük salona

çağrıldığında –Stella, konferansta bulunmamı istemişti, “Gel de dinle bakalım”– kol kola giden iki kişinin peşine takıldım, ikisi de yakalarına isim kartı takmışlardı, sıçrayan bir balık deseni vardı kartta, muhtemelen deniz alabalığıydı, Stella da takmıştı bu kartlardan. Salona girmek üzereyken omzumun sertçe kavrandığını hissettim, beni kenara çeken uzun boylu güvenlik görevlisi, hiç de sempatik olmayan bir tarzda sordu: “Delege misiniz?” Hemen cevap alamayınca bir arkadaşına işaret etti, yanımıza gelen görevli bileklerimden tutup, “Sakin olun! Ses çıkarmayın!” diye uyararak salon bitkilerinin olduğu köşeye götürmeye çalıştı beni. O sırada Stella olayı gördü, hızlı adımlarla yaklaştı ve daha önce hiç duymadığım bir ses tonuyla, isim kartını göstererek, “Benim yardımcım,” dedi tıslarcasına, “derhal bırakın onu!” Beni oradan aldın, görevliler tereddütle baktılsa da gitmeme ses çıkarmadılar ve biz, ayrılmaz bir çift edasıyla büyük salona geçtik. Önde, ilk sırada bir yer buldum, Stella İskoç delegenin yanına çıktı, uzun favorili balıkçılık uzmanı sakın bir şekilde önüne bakıyordu.

Açılış konuşmasını Norveçli bir uzman yaptı, “My dear friends and colleagues”²⁶ diye seslendi salondakilere, İngilizcesinde melodik bir tını vardı, çevirmeni aracılığıyla müjdeyi verdi: Kuzey Denizi’nde ringabalığı avcılığındaki son kota düzenlemesi beklenen başarıyı sağlamıştı. Alkışlarla karşılanan bu haber, elde edilen başarıda herkesin katkısı olduğu izlenimini yaratıyordu. İki kısa konuşma daha yapıldı, İskoç uzman önceden hazırladığı telegrafik notların yardımıyla konuştu, yılanbalığı avcılığındaki dramatik durumdan bahsetti, koruma tedbirleri devreye sokulmadığı takdirde yılanbalığı türünün yakında tükeneceğini söyle-

26 Sevgili arkadaşlarım ve meslektaşlarım, İng. (ç.n.)

mek zorunda olduğunu belirtti; bu durumun sorumlusu yalnızca denetimsiz balıkçılık yapılması değildi, Atlantik'teki akıntıların değişimi de Sargasso Denizi'nden bölgemize gelen yavru ve genç yılan balıklarının etkiliyordu. Stella sadece birkaç kez soru sorarak çetrefilli ifadelerin altından kalkmayı başardı –duraksamalarından, konuşurken çok fazla sözcük kullanmasından anlıyordum bunu. İskoç uzman hafifçe eğilip Stella'ya teşekkür etti ve gülümseyerek küçük bir kâğıt uzattı, iyi dileklerde bulunmuştu, böyle anladım. Sonrasında onun karikatür tarzında resimler yaptığını da öğrendim, Stella'yı kuyruklu bir denizkızı olarak çizmişti. Öylesine efsanevi ve güzel görünüyordun ki Stella, senin ardından her yere gelebilirdim, denizin derinliklerine bile.

İskoç uzman, mola verme hakkını daha sonra kullandı, örtüler serilmiş masalarda hazırlanan açık büfeye baktı ve “The Bazaar is open,”²⁷ dedi gülerek.

Stella başını sallayarak karşılık verdi ona birlikte büfeye giderken iltifatımı duymazlıktan geldi. Bir görevi yerine getirircesine tabağını alıp tadımlık yiyeceklerle doldurdu. Seçimleri müthişti doğrusu! Sadece ringabalığının on ikiden fazla çeşidi vardı, jöleli, otlu, tütsülenmiş, kızartılmış, tabii ki salamura, salatalık rulolarına sarılmış ve dilimlenmiş yumurta eşliğinde. Ringaların yanında pembemsi somon parçaları, dilbalığı filetosu, küp şeklinde kesilmiş koyu kırmızı tonbalığı, turnabalığı ruloları ve soluk renkli fenerbalığı. Denizin tüm bereketi yedi ülkenin balıkçılık uzmanları için sofraya getirilmişti, yılanbalığının eksik olmasını doğal karşılamak gerekiyordu. Bir ara İskoç uzmanla çarpıştım, tabağıma beğeniyle baktı, kibarca özür diledikten sonra balıkçı

27 Pazar açılmış. İng. (ç.n.)

olup olmadığımı sordu, “Native fisherman.”²⁸ “We are only fishing for stones”²⁹ diye cevap vermem üzerine güldü, şaka yaptığımı sanmıştı anlaşılan.

Stella’yla yakınlaşmaya çalıştığı gözümünden kaçmadı, kiminle konuşursa konuşsun, bakışları hep onun üzerindeydi. Bir masaya oturup buharda pişirilmiş uskumru yerken İskoç uzmanın yaptığı resmi gösterdi bana Stella. Uzun saçlı olarak çizmişti seni, büyük, hülyalı gözlerin vardı. Üzeri pullarla kaplı, hafifçe yana kıvrılmış kuyruğunu gördüğümde sana dokunmak istedim. Stella elini çekmedi, Polonyalı bir balıkçılık uzmanına kayıtsızca işaret etti: “Biraz sonra, birazdan geliyorum.” Sonra da bana dönüp, “Bu akşam seni bekliyorum Christian,” dedi, “camı tıklatman yeterli.” İnsanı neşelendiren resmine bakıp gülümseyerek ekledi: “Come and see.”³⁰

Balıkçılık uzmanları müzikli bir gösterinin de değerini bildiklerini, başkanlarının getirttiği şarkıcıyı dinleyip alkışlayarak ispat ettiler. Kendi çaldığı gitarın eşliğinde, özlem ve kaygı yüklü bir şarkı söyledi, uzaklardaki oğlunun eve dönüşünü bekleyen kederli bir annenin yanı sıra, denize ve rüzgâra da sesleniyordu. Alkışlar ölçülüydü, Stella da alkışladı, uzmanlardan bazıları daha sonra bir bara gittiklerinde onlara katılmadı.

Delegelerden biriyle kısa bir konuşmanın ardından –Bergen’deki Balıkçılık Biyolojisi Enstitüsü’nde karşılaştığımızı sanmıştı– Stella’nın salonda olmadığını fark ettim, *Seeblick*’ten ayrıldım, kumsal boyunca ilerleyip sahile indim, Stella’ya zaman tanımak istediğimden, ağır adımlarla yürüyordum. İçimi kaplayan

28 Yerli balıkçı. İng. (ç.n.)

29 Biz yalnızca taş avlıyoruz. İng. (ç.n.)

30 Gel ve gör. İng. (ç.n.)

sevinç dalgasıyla, onunla gelecek hakkında, geleceğimiz hakkında konuşmaya karar verdim, ortak hayatımızla ilgili tasarılarımdan söz etmek istiyordum, başkalarını dikkate almamıştım bu planları yaparken, çünkü duygularımın sürekliliği üzerinde hak sahibi olan yalnızca bendim, buna inanıyordum. Böylece Scharmünde'ye doğru yola koyuldum. Stella'nın odasında ışık yanıyordu, küçük bir okuma lambası, kendisi odada değildi, bahçedeki alçak çitin üstünden atladım, yavaşça ayçiçeklerine doğru ilerledim ve kimseye görünmeden mutfığa baktım, ikisi de oradaydı. Stella tencereden sulu bir yemek koyuyordu kâseye, yaşlı telsizci karşısına oturmuştu, sabırsız görünüyordu. Stella bir yandan da babasıyla konuşarak onu yatıştırmaya çalışıyordu sanki. Yaşlı adam nasıl da dikkatle izliyordu kızını, özellikle de ekmek kesmeye başladığında. Sert bir köy ekmeğiymiş anlaşılan, Stella bıçağı tüm gücüyle bastırırken derin derin nefes alıyor, dudaklarını sımsıkı kapatıyordu. Ekmeği kâseyle birlikte babasının önüne bıraktı, yaşlılığın gözle görülür açlığıyla, hatta açgözlülüğüyle hızla yemeye koyulan ihtiyar adamın karşısına geçip onu izlemeye başladı. Bir ara yumuşak hareketlerle sırtını sıvazladı ve babası son ekmek dilimini kâseye doğradığında alnına bir öpücük kondurdu. Yaşlı telsizciye kızının elini tuttu ve bir süre bırakmadı.

Ayçiçeklerinin arasındaki yerimden ayrıldım, evin çevresinden dolaşıp Stella'nın odasına tekrar göz attım ve eve dönmek üzere yola çıktım, bu kez alacakaranlıkta, kendimle barışık ve neden camı tıkladığımı ona hemen yazma kararıyla. Yapamamıştım, mutfaktaki görüntü gözlerimin önündeyken yapamamıştım.

Kapım tırmalanır gibi olduğunda yazıyordum henüz, vurulmadı, tırmalandı, kedilerin ya da köpeklerin içeri girmek istediklerinde yaptıkları şekilde.

Sonja kapının önünde duruyordu, yalınayak, kolsuz elbisesiyle. Küçük komşum selam vermeden, olağan bir tavırla dosdoğru içeri girdi, “Çoktan yatağında olman gerekirdi,” diyerek uyarmam üzerine, “Evde yalnızım,” dedi. Kendinden emin, masaya yaklaştı, sandalyeye oturdu ve gülümseyerek bir şey bıraktı oraya. “Senin için, Christian,” dedi, “senin için buldum.” Stella’yla fotoğrafımızın önüne bir kehribar taşı koymuştu, minik bir küpten daha büyük değildi, kenarları kaygan, ortası şeffaf ve parlaktı. “Kumsalda mı buldun?” “Bir yosuna takılmıştı, kopmuş bir yosuna.” Sonja’ya büyütecimi verdim, baktı, dikkatle baktı, bir kehribarda ne bulabileceğini biliyordu kuşkusuz, beklediği ve umduğu gibi oldu: “Evet Christian, içinde bir şey var.” Büyüteç aramızda gidip geldi, arayışımızın başarıyla sonuçlanmasının sevincini paylaştık: “Bir böcek Christian, küçücük bir böcek!” Tamamladım: “Bir de sivrisinek var. Reçine damlası düştüğünde ikisi de dikkat etmemiş! Şimdi sonsuza dek kehribarın içinde kalacaklar.” Söylediklerimle yetindi, açıklamamla tatmin olmuştu, yakalanan böceklerden çok Stella’yla fotoğrafımız ilgilendiriyordu onu, resmi aldı: “Öğretmenin, değil mi?” “Evet Sonja, Bayan Petersen, öğretmenim.” Fotoğrafın açığa vurduklarını uzun uzun inceledi, “Birbirinizi seviyor musunuz?” diye sordu birden. “Neden soruyorsun?” “Eğer öyleyse sınıfını geçmen garanti.” “Böyle de geçebilirim,” dedim. “Yakında benim de öğretmenim olacak!” “Buna sevinmelisin Sonja, onunla ders yapmak eğlencelidir.” “Peki, burada oturursa eğer, o zaman da ziyaretinize gelebilir miyim?” “Her zaman, bize her zaman gelebilirsin.” Biraz düşündü, başka soruları da olduğundan emin dim, Stella’yla ilişkimi anlamaya çalışıyordu, ama annesi çağırırdı, sesini hemen tanıdım, tiz, sevimsiz, bazen körfezdeki deniz kuşlarını huzursuz ettiğini düşündüğüm bir ses. Sonja’ya kehribar

için teŖekkr ettim ve hediyesini fotoğrafin yanında tutacağıma söz verdim.

Yalnız kalınca çekmeceden banka cüzdanımı çıkardım, uzun süredir alıp bakmamıştım, Protestan kilisesinde, cemaate kabul töreninde armağan edilmiş olan yüz marklık hesap, iki yüz marklık bir servet gösteriyordu Ŗimdi. Yüz elli markı çekmeye karar verdim, bu parayı nereye harcayacağını bilmiyordum, ama her ihtimale karŖı yanımda olmalıydı.

Babam rmorkrde ona yaptığım teklifi, dile getiremediğim bazı ihtiyaçlarım olduğu Ŗeklinde yorumladı. Tatillerde ve okul sonrası alıŖma Ŗekliimi farklı düzenlemek istiyordum, daha sistemli ve daha cömert bir karŖılıkla. Birlikte eve dönerken –güvertede oturmuş, sigara imiŖtik– alıŖmamın karŖılıėı olarak sabit demeler yapıp yapamayacağını sordum, *Katarina* ile yaptığım turlar için, mavnadaki alıŖmam için. O zamana dek hiç bu denli ŖaŖırarak bakmamıştı yüzüme, afallamıştı, “Paraya neden ihtiyaın var?” diye sordu kuŖkuyla. Cevap alamayınca, ne Ŗekilde cretlendirilmek istediğimi sordu. Tekne gezisi baŖına beŖ markın iyi olacağını, ayrıca mavnada alıŖmamın karŖılıėının da yine beŖ mark olmasını uygun bulduğumu söyledim. Kabaca bir hesap yaptı içinden, belki de Frederik’e ödediği, benim de bildiğim ma-aŖla karŖılaŖtırdı, ancak söylediklerime karŖı bir öneride bulunmadı. “Ya ev konusu, Christian,” dedi sonra, “bizimle birlikte oturmaya devam etmek istiyor musun? Veya?” Szlerindeki ince alay gözümden kaçmadı, sorusuna cevap veremedim, ama kararı bana bıraktığı için rahatlamış sayılırdım. Beni canlandırmak istercesine baktı yüzüme, kenara çekerek, “Haydi gel,” dedi. Tekneden inip eve doğru yürüdük, depoya yaklaŖtığımızda elini omzuma koydu ve kapıya gelene kadar da çekmedi. Birden aklına takılan

ve yapması gereken bir işi hatırlamış olmalı ki, depoya geri döndük, beni de içeri soktu, hiç konuşmadan küçük bir alana açılan merdivene yöneldik. O anda ne yapacağını anladım, eski tekne halatlarının, ağların ve bambu çubukların altına gizlediğim yığınla ilgili bir açıklama istiyordu. Birkaç kutu konserve saklamıştım, iki paket un, kurutulmuş sebze, makarna ve peksimet. Bunları gören, uzun bir geziye çıkacağımı düşünürdü. Babam gizli stoklarımı işaret ederek yapmacık bir hayranlıkla, “Bir süre yeterli olur,” dedi, “yani evini idare etmen için.” Bu kez bir cevap bulabildim, sınıfla büyük bir geziye gideceğimizi ve birkaç gün çadırda kalacağımızı söyledim, gülümsedi, bana inanıp inanmadığından emin olamadım. Ayrılırken –merdivende duruyordu hâlâ– teklifime değindi tekrar, yeri gelmişken söylercesine, “Tamam Christian,” dedi, “çalışma saatlerini not etmen yeterli.”

Frederik her zaman bir içki matarası taşırdı yanında, mavnada ya da römorkörde çalışırken, deponun önündeki bankta otururken ya da Kuş Adası’na giderken, her yerde: Ara sıra elini cebine sokar, matarasını alır ve dudaklarına götürürdü, en sevdiği romla doldurulmuş, üzeri deri kaplı metal bir matara. O öğleden sonra şişme bot *Seeblick*’in çaprazında giderek şiddetlenen rüzgârın etkisiyle devrildiğinde ve tahta iskeledeki izleyicilere unutulmaz bir tatil anısı sunduğunda da kesinlikle böyle yapmış olmalıydı. Botun dipten gelen bir dalgayla savrulduğundan ve Frederik’in dıştan takma motoru yerine yerleştirmeye uğraşırken denize düştüğünden kuşum yoktu. Frederik yüzüyordu, sürekli yüzüyordu, bot ise hâlâ yol almaya devam ediyordu, ama düz bir rotada değil de, yüzücünün çevresinde genişleyen ve daralan daireler çizerek. Yüzücü, botun halka biçimindeki ipini tutmaya çalışırken bir tehlike atlattı, suyun dibini boyluyordu neredeyse, kendini yana ata-

rak dibe daldı, bot bir avcı gibi onu kovalıyordu sanki. Sonunda Frederik çevik kulaçlarla kurtulmayı başardı.

Ani rüzgâr havanın kötüleştiğinin habercisiydi, denizden dönen ilk balıkçı teknelerinden biri yaklaşıp Frederik'i güverteye aldı, şişme botu çekerek götürmek üzere bağladı. Tüm tekneler limana sığınma telaşındaydılar. İskeleydeki izleyiciler ortadan kaybolmuştu, *Seeblick*'in bahçedeki kafesinde garsonlar güneş şemsiyelerini, masa örtülerini ve hevenkleri topluyordu. Açık denizde morina balığı avlayan iki tekne de girdi limana. Uzaklardan uzun kıvrımlarla gelen dalgalar yükselerek açılıyor, çarpmadan önce görünmez bir el tarafından daha da yükseğe çekiliyor ve çarpmanın tüm şiddetini hissettirerek kırılıyorlardı. Karanlık, paramparça görünen bulutlar alçalmıştı. Birdenbire gördüm onu, birdenbire iki direkli yelkenliyi gördüm, açıktaydı, limana girmeye çalışıyordu, sert kuzeydoğu rüzgârının gücüyle hızla geliyordu. İsmi okuyamadığım halde, bu teknenin *Polarstern* olduğunu biliyordum, Stella'yı getiriyordu, bana geri getiriyordu onu. Belirgin bir hamleyle kısa bir süre rüzgârın önünde pupa yelken ilerledi, rotayı limana çevirdiğinden şüphe yoktu. İskeleyden atlayıp kumsala indim, kumsal boyunca yürüyüp dalgakırana, teknelerin dönüşünü izleyenlerin yanına gittim, ihtiyar Tordsen de aralarındaydı, atanarak ya da seçilerek değil de, resmi olmayan bir anlaşmayla liman kaptanımız olmuştu. Tordsen'in keskin yelkençi gözleri vardı, mürettebatın ne planladığını bilmesine ihtiyaç yoktu. Talimat verircesine kendi kendine konuşuyor, tavsiyelerde ya da uyarılarda bulunuyordu: "Büyük yelkeni indirin, motor gücüyle gelin, yalnız trinketa yelkeni kalsın, demir atın." Rüzgâra karşı konuşuyordu, arada küfrediyor, iç çekiyor, manevraların her aşamasına eşlik ediyordu, onun hemen arkasındaydım, bir korku-

nun yaklaştığını hissediyordum, korkuyla birlikte tuhaf bir sancı. *Polarstern*'in dümeninde kimin olduğunu anlamak imkânsızdı, güvertede çeşitli karaltılar görünüp kayboluyordu. Yelkenli bir arayan yatıp devrilecek gibi olduysa da güçlü bir rüzgârın yardımıyla tekrar rotasına döndü, zoru başarıp limana girebilecekti sanki, ancak birdenbire yükseldi, son yükümüz olan taşları indirdiğimiz yerde, tam orada yükseldi, beklenmedik bir güç tekneyi önüne çıkan engelden çekip aldı. “Ahmaklar,” diye haykırdı Tordsen, “ahmaklar!” Teknenin ön tarafının suya gömülüp tekrar yükselmesine, bir an silkelenmesine, sonra yan yatıp liman girişindeki taş duvara sürüklenmesine, defalarca yukarıya doğru savrularak duvara çarpmasına müdahale edemedenden seyirci kaldık. Öndeki ana direk kırılarak güverteye devrildi, yana döndü, dönerken de güvertedeki iki karaltıyı koparıp alarak teknenin gövdesiyle taşların arasına savurdu. “Ezildiler,” diye bağırdı Tordsen, “Koş Christian, tekneyi itmek gerek, git onlara yardım et!”

Üç kişi birden bordaya asılarak denize batıp çıkan tekneyi duvardan uzaklaştırmaya çalıştık, ama ani hareketlerle sürtmesine, suda yükselerek çatırtılarla çarpmasına engel olamadık, tekneyle duvar arasındaki boşluk bir anlığına açıldığında, suda görünüp kaybolan iki kişiyi gördüm. Yanlarına inmek riskliydi, Tordsen bir balıkçı teknesinden yardım istedi, balıkçı ucunda demir kanca olan bir halat uzattı –balık ağlarını çekerken kullandıkları kancalı sistemdi– ve dikkatle işe koyulduk.

İlk olarak genç bir adamı anorağından yakaladık, güverteye çekip yere yatırdık, birisi onunla ilgilendi, göğsüne baktı. İkinci kazazedenin de aynı şekilde çıkarılmasına izin veremezdim, Stella'yı hemen tanımıştım, ıstırapla açılmış ağzı, alnına düşen saçları, bilinçsizce sallanan kolları; sıkıca bağlandım ve aradaki

boşluğa indim, bacaklarımdan destek alarak uzandım, iyice eğilip boşluğa doğru birkaç hamle daha yaparak nihayet koluna ulaştım ve sıkıca kavrayıp tuttum. İşaretim üzerine bizi yukarı çektiler.

Güvertede öylece yatıyordun Stella, kıpırdamadan, iki yana uzanmış kollarınla; nefes alıp almadığını bile anlayamıyordum, başındaki yaranın kanadığını gördüm sonra.

Hem yüzünü okşamak istiyor hem de ona dokunmaktan tuhaf bir çekingenlik duyuyordum, bilmiyorum neden, Stella'yı okşamanın mahremiyetine başkalarının tanık olmasını istemiyordum belki. Bu duygu uzun sürmedi, Tordsen balıkçıya bir ambulans çağırmasını söylediğinde –hemen dalgakırana gelmeliydi– Stella'nın yanına diz çöktüm, ellerini göğsünün üzerinde birleştirdim, sonra göğsüne bastırdım, pompaladım, bildiğim her şeyi uyguladım, ağzından önce bir dalga halinde, ardından zayıf sarsıntılarla su çıkana kadar devam ettim. Gözleri kapalıydı, “Ne olur bana bak Stella,” dedim, gözlerini açması için yalvardım, yüzünü okşayarak tekrarladım: “Lütfen bak bana, Stella.” Gözlerini araladı, bilinçsiz, çok uzaklardan bakar gibi, onu hâlâ okşuyordum, yavaşça değişti bakışları, bir şey arar, sorar gibi, belleğinde sakladığı bir şeyi bulmaya çalışır gibi. Dudakları kıpırdadığında adımlı söylediğini sandım, “Christian,” fakat emin olamadım, buna rağmen “Evet, Stella,” dedim ve ekledim: “Seni kurtaracağım.”

Ambulanstan inen iki adam sedyeyle dalgakırana geldiler, tekneye geçtikten sonra başka bir çözüm düşünerek yeşil bir yelken bezini güverteye serdiler, Stella'yı bezin üzerine yatırdılar, kaldırılırken korunmuş olacaktı böylece, taşıyıcılar bir işaretle anlaşıp onu güverteden aldılar. Adamlar hareket ettikçe Stella'nın bedeni de hafifçe sallanıyordu, bu manzaraya dayanabilmem çok zordu, o bezin üzerinde yatan bendim sanki, böyle hissediyordum. Araba-

nın önüne geldiklerinde onu yere indirip sedyeye aldılar, emniyet kemerlerini bağladıktan sonra sedyeyi arabaya sokarak yerine yerleştirdiler. Kimseye sormadan yanındaki açılır kapanır sandalyeye oturdum, adamlardan biri ailesinden olup olmadığını öğrenmek istiyordu, “Aileden misiniz?” diye sordu kısaca, “Evet,” dedim ve orada kaldım, Stella’nın çok yakınında, yüzünde kayıtsızlık ya da teslimiyet ifadesi vardı şimdi. Yol boyunca yabancı gibi baktık birbirimize, konuşmadık, konuşmaya yeltenmedik, hastaneye geldiğimizde adamlardan biri hasta kabul bölümüyle görüşüp gerekli bilgileri verdi. Girişte bekleniyorduk, genç bir doktor karşıladı bizi, ambulans görevlileriyle kısaca konuştu, beni bir büroya gönderdiler, çalışma bankosundaki hemşire kaçamak bir bakış attı yüzüme, yazmaya ara vermeden sordu: “Yakınlığınız?” “Öğretmenim,” dediğimde şaşırdı, başını kaldırıp ilgiyle baktı, böyle bir cevap beklemiyor olmalıydı.

Stella’yı hastanede ziyaret etmek benim fikrim değildi, Georg Bilanz dersin sonunda önerdi bunu, ziyaret saatlerini biliyordu, büyükannesini görmek için birkaç kez gitmişti hastaneye, anlattığına göre, büyükannesi yürümeyi ikinci defa öğrenmişti ve şimdi saçlarının tekrar uzamasını bekliyordu.

Dört kişi yola koyulduk, yaşlı hemşire öğretmenimizi ziyaret etmek istediğimizi öğrenince dostça selamladı bizi, yattığı katı ve oda numarasını söyledi. “Burayı iyi biliyorsun zaten,” dedi Georg’a. Stella tek kişilik bir odada yatıyordu, sessizce içeri girdik, yatağa yaklaştık, beni en öne geçirmişlerdi, bir gören olsa, diğerlerinin arkama saklanmaya çalıştığını zannedebilirdi. Odaya girdiğimizde Stella başını çevirdi, önce bizleri tanımaya çalışıyor gibi değildin, ne sevinç, ne şaşkınlık, ne de çaresizlik ifadesi vardı yüzünde; sadece baktı, öylece baktı, ancak yanına yaklaşıp örtü-

nün üzerinde duran elini tuttuğumda bakışlarını bana yönlendirdi, şaşkınlıkla baktı yüzüme, öyle ki adımını fısıldadığını sandım. İlk toparlanan Georg Bilanz oldu, bir şeyler söyleme ihtiyacı duymuştu, Stella'ya bakarak, "Sevgili Bayan Petersen," diye başladı söze, sonra sustu –ilk engeli aşmış görünüyordu– ve kısa bir molanın ardından devam etti: "Geçirdiğiniz kazayı duyduk sevgili Bayan Petersen, size iyi dileklerimizi sunmak üzere geldik buraya. Meyve şekerlemelerini sevdiğinizi bildiğimizden, size çiçek yerine en sevdiğiniz atıştırma malzemelerinden –gerçekten de atıştırma malzemesi dedi– getirdik. Hep beraber." Stella bu sözlerle tepki vermedi, alışkın olduğumuz hoşgörölü gülümseyiş dahi belirmedi yüzünde. Yaz kış kısa pantolon ve halka desenli çoraplar giyen küçük Hans Hansen de bir şeyler söyleme gereği duyarak son derece ciddi bir tavırla yardıma hazır olduğunu belirtti, Stella'nın ne ihtiyacı varsa, söylemesi yeterliydi: "Yalnızca tek bir kelime Bayan Petersen, her şey halledilecektir." Stella bu teklife de tepkisiz kaldı, orada değildi sanki, tümüyle içine dönük yatıyordu, ona ben de ulaşamayacaktım, en azından sınıf arkadaşlarımla yanında mümkün olmayacaktı bu. Stella'yla yalnız kalma arzum giderek güçleniyor, dayanılmaz bir hal alıyordu.

Georg Bilanz'ın Stella için bir şarkı söylememiz fikrine nasıl geldiğini bilmiyorum, en sevdiği şarkıyı, o öğretmişti bize, *The Miller of the Dee*.³¹ Georg'un başlattığı şarkıya hepimiz katıldık, kendimizi sınıfta buluverdik ansızın, Stella'nın bizi neşeyle yönettiği, ses provaları için içtenlikle teşvik ettiği günlere geri döndük. Şarkıyı yüksek sesle ve kendimizi vererek söyledik, bildiğimiz tek İngilizce şarkıydı, Stella'dan dinlemiştik birkaç kez. Per Fabricius,

31 Dee nehrinin değirmencisi. İng. (ç.n.)

Stella'nın sesinden öylesine etkilenmişti ki, başka parçalar da rica etmişti, Schlager de aynı şekilde, *I've got you under my skin* tercihiydi. Şarkıyı söylerken onu izliyor, bir tepki görmeye çalışıyorduk, ama yüzü hiçbir şey açığa vurmuyordu, artık ona ulaşılamayacağını kabullenmek üzereydim ki, beni çok sevindiren bir şey oldu, gözyaşları belirdi yüzünde. Stella dudaklarını kıpırdatmadı, elini kaldırmadı, gözlerinden yaşlar boşandı yalnızca. Şarkının, kimseye gıpta etmeyen, kimsenin de kendisine gıpta etmediği değirmencinin hoşnutluğunu anlatan bölümünde oldu bu. O sırada Stella'yı hastaneye getirdiğimizde bizi karşılayan genç doktor girdi içeri, şarkı söylediğimizi duyduğundan gelmiş olabilirdi buraya, selam verdi, Stella'ya yaklaştı, iki parmağıyla boynunu yoklayarak, "Genç beylerden hastamızı yalnız bırakmalarını rica ediyorum," dedi, "sükûnete ihtiyacı var." Beklentimizi boşa çıkarıp başka bir açıklama yapmadı. Ayrıldık, kapının önünde Georg Bilanz'ın büyükannesini selamlayıp ayaküstü konuşmasına tanıklık ettik, gönlünü alarak ve moral vererek, yaşlılarla nasıl konuşulursa öyle.

Sınıf arkadaşlarımdan ayrıldım, ama eve gitmedim, başka bir yoldan tekrar hastaneye döndüm, eski hastaların bağıışı olan banklardan birine oturdum, isim levhaları bağıışta bulunanları ölüm-süzleştirmişti. Ruprecht Wildgang'ın bağıışladığı banka oturdum, Stella'nın durumuyla ilgili bilgi almak üzere genç doktoru beklemeye başladım. Ziyaret saatinin sona ermesi yakındı, kapıdan geçenleri izlemek yeterliydi bunu anlamak için, yakınlarını yeniden görmüş olmanın etkisindeydiler hâlâ. Ne gördüklerini, ne yaşadıklarını hayal etmeye çalıştım, içe dönük, sert ifadeli yaşlı kadın, temiz pak görünümlü kızının elinden tutmuş şık giyimli genç kadın -küçük kız daha hastaneden çıkmadan hoplayıp zıplamaya başlamıştı-, hızla park yerine giden genç adam, sepetlerden ve

torbalardan oluşan ağır yükleriyle Türk oldukları hemen anlaşılan kalabalık bir aile –üç kuşak bir aradaydı–, kapıdan kaz adımlarıyla çıkan bir deniz subayı. Beklediğim doktor görünmedi. Beklemek konusunda eğitimliydim. Stella’nın yattığı odanın penceresinde hiçbir şey görünmüyordu. Gittiğim ilk düğünü düşündüm, Trude Teyze, annemin en küçük kız kardeşi bir büfeciyle evlenmişti, geçimini sandviç, sosis ve içecek satarak sağlayan bir adamdı, düğün konuşmasını babam yapmıştı, gelinle damadın arasına sıkışmış olarak konuşurken söylediği bir söz, itiraflarının doruk noktası sayılabilirdi, bir tavsiye olarak da algılanmalıydı aynı zamanda: “İki kişi birlikte yaşamak istiyorsa, baştan anlaşmaları gerekir: Temizliği kim yapacak, yemeği kim pişirecek?” Bu tavsiye, Stella’yla benim için uygun olmazdı herhalde.

İki rahibe çıktı kapıdan, arkalarından da yaşlı bir adam, daha açık havaya çıkmadan piposunu doldurdu, bir bağımlı tavrıyla yaktı, birkaç nefes çekti, çevresine bakınarak yaklaştı. Eliyle işaret ederek oturmak için izin istedi, Ruprecht Wildgang’ın adını okudu yavaş bir sesle, “Neden olmasın?” der gibi omuz silkti, yanıma oturdu ve piposunu göstererek, “İçeride içmek yasak,” dedi. “Biliyorum,” dedim, “biliyorum.” Bakışlarında bir meydan okuma vardı, bankta oturup sohbet etmeye uygun olup olmadığını sorguluyordu sanki, bir sıkıntısı olduğu ve rahatlamak istediği belliydi. Herhangi bir soru sormaya ya da giriş yapmaya gerek görmeden, “Oğlumun yaşayıp yaşamayacağı belli değil,” dedi doğrudan, “belli değil, doktoru da böyle söyledi.” “Hasta mı?” “Hasta,” diye tekrarladı, sesinde küçümseyen bir tınıyla. “Hasta olduğu söylenebilir tabii, bence kafadan hasta.” Pipsundan bir nefes çekti, öfke ve çaresizlikle iç geçirdi, yaşadığı felaketi, onu geveze biri haline getiren felaketi ima ederek, “Elini kendine doğrulttu,” dedi. Ne

demek istediğini hemen kavrayamadım, “Kendisine bunu yapan birini anlamak mümkün değil,” diye ekledi kısa bir duraksamanın ardından, “göğsüne ateş etmiş. Kalbine nişan almış, ama ıskalamış.” Yaşlı adam, aklından geçenlere karşı kendini savunurcasına başını iki yana salladı, dudaklarını ısırды, tekrar duraksadıysa da devam etti, talihsizliği onu konuşmaya zorluyor olmalıydı. Bugünün koşullarında bir sınavdan geçememek yüzünden intihara kalkışmayı kabullenemiyordu, yetenekli, herkes tarafından sevilen bir gençti, geleceği için neler yapıldığını bilmesi gerekirdi ya da bilmek zorundaydı. “İki yüz yıl önce tamam, ama günümüzde?” Yaşadığı felaketten biraz olsun uzaklaşma isteğiyle bana döndü ve soru sorma hakkını kullanarak –gerekçelendirilebilen bir haktı– neden burada olduğumu sordu: “Ya sen? Hastanede bir yakının mı var?” “Öğretmenim,” dedim ve ekledim: “Birkaç sınıf arkadaşım ile birlikte ziyaretine geldik, kötü bir kaza geçirdi.” “Trafik kazası mı?” “Limanda,” dedim, “fırtınada dalgakırana sürüklendi.” Biraz düşündü, olayı gözünün önünde canlandırmaya çalışıyordu belki, “Ah öğretmenlerimiz!” dedi ve “Onu çok mu seversiniz?” diye sordu. “Daha fazlası,” dediğimde cevabımdan memnun kalmış olmasına rağmen kuşkuyla baktı yüzüme.

Teşekkür etmeden, vedalaşmadan birdenbire kalkıp gitmesinin nedenini, beyazlar giymiş iki adamı kapıda görünce anladım, koyu bir sohbet sürdürerek hastanenin mütevazı kafeteryasına doğru yürüyen doktorların arkasından seyirtti, beslediği umudu onaylatmak istiyordu. Beklediğim doktor gelmedi, bir türlü gelmedi. Beklemek konusunda eğitimliydim.

Sigara paketim gitgide küçülürken Stella’yı düşünüyordum, okulda olsaydık, onun dönüşünü bekliyor olacaktık şimdi. İlk derste Stella’nın yerine bakacak biri bulunmuştu, lisemizde staj ya-

pan bir İngiliz. Adıyla neşeli bir ilgi uyandırmıştı sınıfta, yardımcı öğretmenin adı Harold Fitzgibbon'du,³² zayıf biri sayılmazdı, bazı televizyon filmlerinde izleyip hayran kaldığımız inatçı İngiliz siskalardan değildi, Mister Fitzgibbon tombuldu, kısa, güçlü bacakları vardı, kırmızı yanaklı yüzü insana güven veriyordu. İngilizce günaydın dememizi istemesi, hepimizi güldürdü, dersin başlangıcında Bayan Petersen'in "acı kaderi"ne –"her sad misfortune"– değinerek kendisine acil şifalar dilediğinde minnet duydum ona. Stella'nın son derslerde verdiği ödevlere aşına, Orwell'in *Hayvan Çiftliği*'nden övgüyle söz etti, bu kitabı önceleri hiçbir yayınevinin yayımlamaya yanaşmadığını, ancak Warburg'da yayımlandığında müthiş bir başarı elde ettiğini ondan öğrendik. Mister Fitzgibbon seçiminden dolayı sana teşekkür etti, senin gibi bir öğretmenimiz olduğu için bizi de kutluyordu sanki.

İngiltere'yle ilgili neler bildiğimizi sorduğunda şaşırmıştım doğrusu, Stella özellikle Almanların ülkeleri hakkında ne düşündüğüne önem verdiklerinden söz etmişti, bir İngiliz'den bu soruyu beklemek boşuna olurdu: "How do you like my country?"³³ Oysa yardımcı öğretmen tam da bu soruyu sormuştu –bizim bilgi düzeyimizi nasıl değerlendirdiğini hiçbir zaman öğrenemedik, ama onu düşündürmüş olduğu kesindi. Şaşkınlığını hâlâ hatırlıyorum, belli belirsiz gülümseyişini, onaylamasını: İngiltere hakkında ne biliyorsunuz? Eski bir kraliyet, Manchester United, Lord Nelson ve Trafalgar zaferi, demokrasinin anavatanı, rekabet hırsı, Muhafazakâr Parti ve İşçi Partisi, hâkimlerin perukları,

32 Gibbon (gibon), eski dünya maymunları diye adlandırılan familyadan, kuyraksuz maymun. (ç.n.)

33 Ülkemi nasıl buldunuz? İng. (ç.n.)

bahçeler, Peter Paustian saymaya devam ediyordu, İngiliz bahçeleri –ailesiyle birlikte oraya gitmişti bir kez–, adalet ve vazgeçilen sömürgeler. Georg Bilanz konuşmalara ilgisizce kulak misafiri olmuş gibiydi, soru oyununa katılmaya hazır görünmüyordu, ama birdenbire sesindeki bildik kararlılık ifadesiyle, “Shakespeare,” dediğinde hepimiz dönüp ona baktık. Sıraların arasında dolaşan Bay Fitzgibbon durdu, “Gerçekten de Shakespeare sahip olduğumuz en büyük değerdir,” dedi Georg’a, “dünya çapında bir değer.”

Teneffüs boyunca yalnızca Fitzgibbon’u konuştuk, dış görünüşü, telaffuzu, Almanca konuşmasındaki İngiliz aksanı dalga geçilecek nitelikteydi, taklidini yapanlar oldu hemen, sonraki derslere de gelmesini isteyenlerin sayısı hayli fazlaydı. Senin sınıfımıza asla dönmeyeceğin, sanırım kimsenin aklına gelmiyordu.

Georg Bisanz o pazar günü büfenin önündeki tahta masalardan birine tek başına oturmuş, köfte ve meyve suyu siparişi vermişti –sahip olduğu bol cep harçlığını büyükannesinden aldığı kesindi, bizim yapamadığımızı yapabiliyordu çünkü. Beni görünce el sallayarak yanına çağırdı, onun deyişiyle, bu ara öğünü paylaşmak üzere, anlatmak istediği bir konu da vardı ayrıca. Hastaneye gitmişti, büyükannesini her zamanki gibi kısaca ziyaret ettikten sonra Bayan Petersen’e de uğramak istemişti. Kapıda bir tabela asılıydı: “102 numaralı odaya izinsiz girilmez.” Georg bu talimata uymayıp Stella’nın yattığı odanın kapısını açmış ve eşikte kalakalmıştı. “Ölmüştü Christian, ağzı açık ve gözleri kapalıydı, hiç kuşku yok, ölmüştü.”

Onu daha fazla dinleyemedim, hızla yola çıktım, yolun bir kısmında otostop yaptım, yürüdüm, yürüdüm ve yürüdüm, kimsenin beni alıkoymasına izin vermedim, camekânlı kulübesinden çıkıp arkamdan seslenen bekçinin de, durmamı işaret eden kat hemşi-

resinin de. Stella'nın oda numarasını biliyordum, böyle bir anda bile hafızama güvenebilirdim, kapıyı vurmadan, doğrudan açtım. Yatak boştu, şilte, yorgan ve yastık yerdeydi, komodinin üzerinde boş bir vazo duruyordu. Karyolanın karşısındaki ziyaretçi sandalyesi hâlâ beni bekliyordu sanki. Orada oturup ağladım, ağladığımın farkında değildim, en azından başlangıçta değildim, göz yaşlarım elime düştüğünde ve yüzüm yanmaya başladığında fark edebildim ancak. Kat hemşiresinin içeri girdiğini görmedim, elini omzuma koymadan önce –omzumdaki bu el– bir süre arkamda beklemiş olmalıydı, ayıplamadı, soru sormadı, hiçbir şey bilmek istemiyordu, ağlamam için kendi halime bıraktı beni, paylaşma duygusu ya da deneyimleri böyle bir anda yapılacak başka bir şey olmadığını söylüyordu ona. “Hastamız öldü,” dedi şefkatle, “onu aşağıya indirdiler.” Sustuğumu görünce ekledi: “Ne acılar çektiğini kim bilebilir! Başından çok ağır yaralanmıştı. Dalgakıranın taşlarına sürüklenmiş.” Beni teselli etmeye çalışarak odadan ayrıldı, yalnız kaldım.

Önümde boş vazo, Stella'nın babasını düşündüm; küçük bahçede, ayçiçeklerinin yanındaki görüntüsü karşımdaydı âdeta, haberi kendim iletmeye karar verdim, Stella'nın yaşadığı yerde olmak istediğimi hissediyordum.

Haberi olmuştu, beni karşısında görünce şaşırmadı. “Gelsene,” diye mırıldandı ve üstünü değiştirmek üzere içeri girdi, yanında kalmama ses çıkarmadı –tıpkı babamın giyinirken ya da üstünü değiştirirken onu izlememe itiraz etmediği gibi. Üstünkörü elimi sıktı, rom şişesini gösterdi –alıp almayacağım ile ilgilenmeden. Koyu renkli takım elbisesinin pantolonunu giydiğinde –boru paçalı, modası geçmiş dar bir pantolon– ceketini ışığa tuttu, giymeden önce silkeleyip eliyle düzeltti. Belki yanlış anladım, ama

nihayet ağzından bir sözcük çıktığında, “sincabım” dediğini duydum –yalnız olduklarında Stella’ya sincap diyordu anlaşılan. Bir ara Stella’nın odasına gidip ortadan kayboldu, çekmeceleri açtı, defterleri karıştırdı, döndüğünde bir mektup uzattı bana, zarfta Stella’nın el yazısını tanıdım hemen. Mektubu ancak şimdi verebildiği için özür diledi, kızı –yaşlı telsizci şimdi, “kızım,” diyordu ona– mektubu yoldan göndermiş ve mümkünse elden verilmesini istemişti. Yaşlı adam defalarca özür diledi tekrar, hastaneye gitmek istiyordu, gelmesini rica etmişlerdi.

Onun yanında, bahçede ve yoldayken okumadım mektubunu, son mektubun olduğunu biliyordum, bu yüzden kendimle baş başayken odamda okumam gerekiyordu. Zarfın içinde bir kart olduğunu anlamıştım, bir deniz müzesi kartıydı, fotoğrafta coşkuyla havaya zıplayan ve gözüne kestirdiği bir dalganın üzerine inmek isteyen bir yunusbalığı vardı. Kartın arkasında ise tek bir cümle: “Love, Christian, is a warm bearing wave,”³⁴ imza Stella. Kartı İngilizce gramer kitabının korumasına alarak fotoğrafımızın yanına koydum, bir fırsat kaçırdığımı ya da olmasını her şeyden daha çok istediğim bir şeyden yoksun kaldığımı hissediyor, önüne geçemediğim bir acı çekiyordum.

Sürekli olarak Stella’nın cümlesini tekrarlıyordum, bu sözleri bir itiraf, bir vaat ve henüz sormamış da olsam sormaya karar verdiğim sorunun cevabı olarak algılamıştım.

O akşam ansızın yağmur başladığında da fotoğrafımıza bakıyor ve aynı cümleyi tekrarlıyordum, damlalar pencereme sertçe vuruyordu, küçük taneciklerin çıtırtılı sesi, yağmur olmayan bir yağmur: Georg Bilanz dışarıdaydı, pencereme atmak üzere bir

34 Aşk, seni taşıyan sıcak bir dalgaadır Christian. İng. (ç.n.)

avuç dolusu kum almıştı eline. Karaltımı gördüğünde karşılıklı işaretleştik, yukarı çıkmasını istedim. Georg, onun sevgili öğrencisi. Çevreye göz atmaya bile fırsat bulamadı, çılgına dönmüştüm, ne öğrendiğini, özellikle beni ilgilendiren kısmını hemen anlatması gerekiyordu. Georg kompozisyon defterlerimizi Stella'nın evine getirip götürdüğünden babasını tanıyordu, gemi işaret levhalarının orada karşılaşmışlardı, birbirlerine söyleyebilecekleri fazla bir şey yoktu, ama cenazeye ilgili bir bilgi edinmişti: Küller denize serpilecekti. İkisi, yaşlı telsizciyle kızı, uzun zaman önce bu konuda konuşmuşlardı, ikisinin de arzusu aynıydı, denize kavuşmak, böyle yapılacaktı şimdi. "Katılacak mısınız?" diye sordu Georg. "Evet," dedim.

Cenaze işlerine bakan yer, küçük nehrin ağzındaydı, pence-resiz, basit bir tuğla yapı, sürekli siyahlar giyen, mimikleri profesyonel bir matemi yansıtan bir babayla oğul işletiyordu burayı. Bayan Petersen'in ne zaman defnedileceğini hemen söylediler, sarsak hareketleriyle iki pengueni çağrıştırmışlardı bana, başka bir şeye benzetemedim onları. Cenaze töreni cuma öğleden önce yapılacaktı. Aileden olmadığımı söylediğimde, penguenlerden biri derin üzüntüsünü dile getirerek teknelerinin sınırlı sayıda yolcu alabildiğini, tadilat geçirmiş basit bir yük teknesi olduğunu ve törene katılmak için pek çok kişinin başvurduğunu anlattı –"başvuru" dedi–, diğerlerinin yanı sıra okuldaki tüm öğretmenler katılıyordu, onların rezervasyonları yapılmıştı –"rezervasyon" dedi.

Cuma günü hava hafif rüzgârlı, gökyüzü bulutluydu, deniz kuşları uzaklara gitmişti, suyun ıssızlığında –bana böyle gelmişti– eski kayıtsızlık hâkimdi. Babamın izniyle Frederik'le beraber römorkörü aldık, *Ausdauer*'i Frederik kullanıyordu, arada mesafe

birakmaya ve rotadan sapmamaya dikkat ederek, ağır ağır ilerleyerek, eski yük teknesinin arkasından Kuş Adası'nın çaprazına, küllerin denize serpileceği yere doğru yol aldık. Burayı kimin belirlediğini bilmiyordum, onlara yaklaştığımızda tekneyi durdurmuşlardı, Frederik de durdu, her iki tekne de kurşuni denizde yalpalıyordu, seslenilse duyulamayacak bir mesafe vardı aramızda. "Dürbünü al," dedi Frederik. Üstü çiziklerle dolu camlardan baktığımda müdürümüzü tanıdım önce, bazı öğretmenlerimi ve yaşlı telsizciyi de. Güvertede iki çelenkle birkaç demet çiçek gördüm, çiçeklerin arasında ise bir kül vazosu. Hemen yanında, yelken bezinden bir sandalyede iriyarı bir papaz oturuyordu. Papaz güvenli bir yer buldu kendine, kollarını açtı, dua ettiği belli oluyordu, ardından da bakışları kül vazosunda, doğrudan Stella'ya yönelik konuşmaya başladı, senin hayat yolculuğunun bazı duraklarına değiniyor olmalıydı, kimi zaman başını sallayarak sözlerini onaylıyor, bu sözlerle ilgili kuşkuları ortadan kaldırıyor, böylece; yalnızca benim değil, herkesin beklentisine uygun olarak babana döndü sonunda. Başörtüleri çıkarıldı, iki yana sarkan eller birleşti, omuzlar usulca eğildi; sanat öğretmenimizin ağladığını gördüm. Cam buğulandı, titremeye başladım ve düşmemek için küpeşteye tutundum. Teknenin yan yattığı hissine kapılmıştım. "Otur oğlum," dedi Frederik, beni izliyordu herhalde. Dürbünü geri almadı.

Yaşlı telsizci nasıl da dikkatle uzandı kül vazosuna. Göğsüne yaklaştırıp sıkıca tutarak teknenin arka tarafına götürdü, papazın işareti üzerine kapağını açtı, açtı ve külleri teknenin dışına doğru savurdu. Vazodan saçılan küller Stella, incecik bir bayrak gibi hafifçe dalgalanıp hemen ardından denize indi. Deniz külleri hızla içine çekti, geride hiçbir iz kalmadı, hiçbir kanıt; sadece sessiz

bir yok oluş duygusu, vedanın grameri. Öylece durmasına, durup denize bakmasına rağmen baban için de yapacak başka hiçbir şey kalmamıştı, çelenklerden birini aldı, ama doğrudan suya bırakmayıp insanı şaşırtan bir güçle denize savurdu. Diğerleri de onu izleyip kalan çiçekleri suya attılar, çoğu demet halindeydi, spor öğretmenimiz ile iki öğretmen demetleri açarak çiçekleri teker teker bıraktılar güverteden aşağıya. Hafif bir akıntı karşıladı onları ve bana öyle geldi ki, çırpıntılı suyun üzerinde küçük salınımlarla hareket ederlerken bir ışık saçıyorlardı çevrelerine. İşte tam o anda denizde salınarak ilerleyen bu çiçeklerin sonsuza dek kaderimin bir parçası olacaklarını hissettim, kaybımın tesellisi olarak yarattıkları resmi asla unutmuyacaktım.

Hiç kuşku yoktu: Çiçekler Kuş Adası'na doğru sürüklenecek, tek tük insanın yolunun düştüğü kumsalda karaya vuracaklardı; sizi toplayacaktım, böyle düşündüm, tek başıma oraya gelecek ve hırçın dalgaların söküp aldığı bir yosun gibi çürümekten koruyacaktım; çiçekleri kuş gözlemcisinin kulübesine götürüp kurutacaktım, bir sırdaşlığın mekânı olan bu kulübede kalacaklardı hep, orada olan her şey orada kalacaktı. Tatillerde oraya gidecektim, sazlardan yapılmış şiltede uyuyacaktım, uyurken birbirimize yaklaşıcağık, göğüslerin sırtıma değecekti, dönüp okşayacaktım seni, belleğin biriktirdikleri, hepsi geri gelecekti. Yaşanmış olan, her şeye rağmen yaşanmıştı ve sürüp gidecekti; ben ise bir acının ve bu acıya ait bir korkunun eşliğinde artık geri gelmesi imkânsız olan ne varsa bulmaya çalışacaktım.

Cenazeye katılanların bulunduğu tekne hareket edip *Seeblick*'in önündeki iskeleye doğru ağır ağır yola koyulduğunda, arkalarından gitmeyip Kuş Adası'nın çevresinde bir tur atmamızı rica ettim Frederik'ten. Yüzüme şaşkınlıkla baktıysa da istediğimi yaptı.

Adaya baktım, ama gördüklerimin gerçek olmadığını biliyordum bu kez, Stella'yı denizden sürüklenerek gelmiş ağaç kütüğünün üzerinde otururken gördüm, sigara içiyordu, bir şey onu neşelendirmiş olmalıydı, belime kadar gelen suda ona doğru koşmama gülüyordu belki. Artan belirsizlik içinde orada oturan kişiye senin yüzünü verdim Stella, teknemiz *Ausdauer* kıyıya yakın bir mesafede Kuş Adası'nın çevresinde tur atarken, el ele kumsalda, akçaağaçların altında yürüdüğümüzü, birdenbire burada ikimize ait gizli bir mülkiyet hakkımız olduğunun farkına vardığımızı hayal ettim. Frederik'in ne düşündüğü ilgilendirmiyordu beni, birbiriyle dalaşan birkaç kuştan başka –açılmış gagaları ve kanatlarıyla bitip tükenmeyen kavgaları– kimsenin olmadığı ince uzun yarımada ya yaklaştığımızda, Frederik karaya inmek isteyip istemediğimi sordu, bir işaretle istemediğimi belirttim, artık geri dönüp cenazeye katılanların arkasından gidebilirdi, tekneleri *Seeblick*'in önündeki iskeleye çoktan yanaşmıştı, dürbünle baktığımda tekneden indiklerini ve bahçedeki masalarda oturduklarını gördüm.

Hayat –bu mekâna ait olan hayat hüküm sürüyordu burada belli ki: Garsonlar yiyecek ve içecekleri masalara taşıyordu –en çok da birayla sosis ve köfte, patates salatası eşliğinde–, meyveler henüz sipariş edilmemişti. Yuvarlak bir masada, sanat öğretmeni-miz Bay Kugler'in yanında boş bir yer bulup oturdum, öteki tarafında liman kaptanı Tordsen oturuyordu, sınıf arkadaşım Hans Hansen'e selam verdim, yuvarlak kafalı, tanımadığım bir adamı da başımla selamladım. Püschkerei'tı adı, yıllar önce emekli olmuş bir öğretmendi, ama okulla yakın ilişkileri devam ediyordu. Eskiden tarih dersi vermişti. Püschkerei, anladığıma göre, Ma-

suria³⁵ kökenliydi, konuşmaya başladığında herkes bıyık altından gülümsedi, ben de tutamadım kendimi, tüm sözcüklerde küçültme ekleri, içtenlik ve sevgi belirten ekler kullanıyordu. Diğer masalarda ağır bir suskunluk varken ve yapılacaklar konusunda bakışarak anlaşma sağlanırken, Püschkerei kendi ailesinden bir cenazeyi hatırlama ihtiyacı duydu, küçük, mütevazı bir evde yaşayıp hayatından memnun olarak ölen büyükbabasının cenazesiydi. Yemekten sonra, ölen kişiyle ilgili hatıraların anlatılmasına gelmişti sıra, isteyenler ve becerebilenler tabii, işte o zaman dile gönülden bağlılığından, inatçılığından, sevimli açıkgozlülüğünden, ayrıca iyi kalpliliğinden ve mizah duygusundan da söz edilmişti. Ölünün böylesine cömertçe anılmasının ardından –bazı hatıralar odada duran tabuta bakılarak anlatılmıştı– önceden planlandığı üzere bir müzisyen çıkmıştı ortaya, başından beri cenazeye katılanların arasındaydı muhtelemelen, akordeon çalmaya başlamıştı, dansa davet eden melodilerdi. Liman kaptanı –ki olayları mekânsal açısından ele almaya alışık olduğu aşikârdı– dans edilecek yer olup olmadığını sorunca, “Tabii,” dedi Püschkerei kendine has aksanıyla, “tabutu kaldırıncaya yeterli alan oluştu.” Bizden önceki dönemlerde tarih dersi vermişti. Yan masalardan birinde oturan yaşlı telsizcinin her şeyi duyduğuna ve konuşmaları kınadığına emindim, sonunda ayağa kalkıp söz istedi ve sakın bir ses tonuyla, “Lütfen sessiz olun,” dedi, “burada konuşmayın...”

Bay Kugler’in beni incelediğini fark etmiştim, açıkça ve ölçüp biçerek; bir süre sonra yanına gitmemi ve oturmamı işaret etti.

35 Polonya’nın kuzeydoğusunda bir bölge, göller bölgesi olarak tanınan bölgede aynı adı taşıyan bir de göl vardır. (ç.n.)

Bana duyduğu güvenle, öğretmenler kurulunun Bayan Petersen'e bir anma töreni düzenlemeye karar verdiğini açıkladı, gelecek çarşamba günü, müzik salonunda. "Bir öğrenci temsilcisi de konuşma yapacak elbette," dedi. "Sizi düşündüm Christian, sınıf sözcüsü olduğunuz için, hem yalnızca ben düşünmedim bunu." Stella'ya layık bir tören olacaktı. Yapamadım Stella, bu teklifi kabul edemedim, çünkü benden ne beklendiğini ve neler söyleyebileceğimi düşünürken, geçmişten bir görüntü canlandı birdenbire, öylesine güçlü ve baskındı ki, göz ardı edebilmem imkânsızdı: O yastık geldi gözlerimin önüne, kendimiz için keşfettiğimiz ve paylaştığımız, yalnızca bize ait olan bir dünya. Okulda bu keşfimizden söz edemeyeceğimi biliyordum, çünkü bazı şeylerin dile getirilmesi, sona ermesi tehlikesini getirecekti beraberinde –ki benim için her şey anlamına geliyordu bu. Bizi mutlu eden, sessizlik içinde kalarak korunmalıydı. Hayır Stella, anma töreninde konuşmak istemiyordum. Bay Kugler üzüldü, bu kararımdan dolayı beni bağışlamasını rica ettim. Yemeye ve içmeye devam ederek, masa masa dolaşıp az önce yaşananlarla ilgili görüşlerini paylaşanların arasında daha fazla durmayı da istemiyordum, istemiyor ve yapamıyordum, tek bir isteğim vardı yalnızca, yalnız kalmak.

Kimseye bir şey söylemeden sessizce uzaklaşmak için beklediğim an, yaklaşmakta olan bir tekneyle birlikte geldi, güçlü motorun uğultusuna herkes kulak kesildi, bir tekne görüldü, yakınlardaki marinaya aitti muhtemelen, yeni model hızlı teknelerdendi, arkasındaki uzun halata bağlanmış yelkenliyi çekiyordu, direği kırık bir yelkenliyi. Yardım hizmeti vermesi olağandı, daha önce de denizde kurtarma çalışmaları yapmışlardı, açıkta tehlikede

olan teknelere yardım etmişler ve kazazedeleri karaya getirmişlerdi. Çektikleri yelkenli *Polarstern*'di, geçici olarak kalafatlanmış, marinanın yanındaki küçük tersaneye götürülüyordu, Tordsen'in de tahmini böyleydi. *Polarstern* –bu ismin kimin aklına geldiğini gerçekten öğrenmek isterdim. Yavaşça önümüzden geçtiler, güvertede kimse yoktu. Teknenin kendisi değilse de bu görüntü sonsuza dek hep canlı kalacaktı belleğimde, bunu sezmiştim ve sezgimde haklıydım.

Eve doğru yola koyuldum, kumsal boyunca yürüdüm, gözlerim acıyordu. Kurumuş midye kabukları ayaklarımın altında çıtırdayarak kırılıyordu, gittiğimi kimse fark etmemiş gibiydi. Yanılıyordum. Kumsalda, cankurtaran sandalının ters çevrilmiş olarak durduğu yerde –boyasız, katranlanmamış bir sandal– birisinin seslendiğini duydum, okul müdürümüz Bay Block sandalın üzerine oturmuştu, bahçedeki kafede değildi, kendi kendisiyle kalmak için burayı seçmişti. Yorgun bir el işaretiyle yanına oturmamı istedi. Her zaman son derece sert ve mesafeli olan, hatta bir defasında aşağılamasına maruz kaldığım Bay Block, beni konuşmaya değer buluyordu şimdi. Bir süre sessizce, tek kelime söylemeden yan yana oturduk ve açık denize doğru yol alan römorkörü izledik, sonra birdenbire bana döndü, dostane bakışlarla, “Müzik salonunda bir tören düzenleyeceğiz Christian,” dedi, “Bayan Petersen'in anısına bazı konuşmalar yapılacak.” “Biliyorum,” dedim, “az önce duydum.” “Siz sınıf temsilcisi olduğunuza göre,” dedi, “öğrenciler adına bir şeyler söyleyebileceğinizi düşündük, kısa, bilgi verici nitelikte, bu saygın öğretmenin sizin için ne ifade ettiğine dair birkaç söz yalnızca.” Hemen cevap alamayınca devam etti: “Yanılmıyorsam bu kayıp sizi kişisel olarak da yakından

ilgilendiriyor.” Başım la onaylarken gözyaş larıma engel olamadım. Ş aşırmadı, uzanıp elimi okş adı, bir an düş ündükten sonra sordu: “Evet Christian?” Teklifini geri çevirmemin onu hayal kırıklığına uğratacağını biliyordum, buna rağmen, “Yapamam,” dedim. Eğer nedenini sormuş olsaydı, bir cevap borcum kalacaktı ona. “Çok erken, belki de henüz çok erken,” diyebilirdim olsa olsa. Cevabımla yetindi, ancak öğrenmek istediğı bir şey vardı: “Ama anma törenine katılacaksınız, değil mi?”

“Evet, katılacağ ım.”